

NA KANAWAI

O KA MOI

KAMEHAMEHA V.,

KE ALII O KO HAWAII PAE AINA,

I KAUIA E KA

HALE AHAOLELO,

ILOKO O KA AHAOLELO O KA MAKAINIKI

1868.

HONOLULU:
PAIA MAMULI O KE KAUoha A KE AUPUNI.
1868.

NA KANAWAI O KA M. H. 1868.

HE KANAWAI

E HOOLI ANA I KA MANAWA O KE KAU HOOKOLOKOLO O KA AHA HOOKOLOKOLO
KAAPUNI MA KA APANA HOOKOLOKOLO EILA.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. O ke kau hookolokolo o ka Aha Hookolokolo
Kaapuni, kauohaia ma ke kanawai, e noho ma Nawiliwili ma
ka Apana Hookolokolo Eha o keia Aupuni, i ka Poalua mua o
Mei i kela a me keia makahiki, e noho no ia kau ma keia hope
aku ma Nawiliwili i ka Poalua mua o Autake o kela a me keia
makahiki.

PAUKU 2. O na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue
ana i keia kanawai, na hoopau ia.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hoo-
holoia'i; aka, o ke kau hookolokolo o ua Aha Hookolokolo
Kaapuni la i kauohaia ma ke kanawai, e noho maloko o keia
makahiki, e noho no ia kau ma Nawiliwili i ka Poalua mua o
Mei. O na mea ma keia kanawai e kue ana i keia, aole hooko
ia ma keia kau, aka, e hiki no i ka Lunakanawai Kiekie o ka
Aha Kiekie ma kana palapala kauoha e kauoha aku i ka Makai
Nui, e hoopanee i ua Aha la i kekahila e aku, aole hoi mahope
aku o ka Poalua mua o Autake o keia makahiki.

Aponoia i keia la 27 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KA MANA I KA LUNA DUTE NUI E AE AKU I KA ALEKOHOLA, MA
KEKAHI MAU MANAWA.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

E hiki no hoi i ka Luna Dute Nui ke manao oia he pono, ke

ae i ka Alekohola e laweia noloko ae o ka Hale Dute, i mea hana laau lapaau, i mea paahana, i mea hoomoakaka i na hana akamai e ae, ke uku ka mea lawe i kanalima hapahaneri ma ke kuai mua ana, e haawi hoi ka mea lawe i palapala hoo-paa, i mea e hana'i oia i keia mau hana wale no me ua Aleko-hola nei.

Hoaponoia i keia la 30 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA HOOPANEE ANA O NA AIA HOOKOLOKOLO INA E HIKI
OLE MAI KA LUNAKANAWAI PERESTIDA O KA AHA.

*E hookoloia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. Ina i hiki ole mai kekahī o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie, i kekahī o na Aha Kaapuni i ka manawa i hoakakaia no ka hookolokolo ana, alaila, na ka Lunakanawai Kaapuni, a ina i hiki ole mai ka Lunakanawai Kaapuni, na ka Makai Nui e hoomaka i ka Aha, a e hoopanee iho no ia la ae ia la ae, a no ia manawa aku ia manawa aku a hiki mai kekahī o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie, aka, oia ano hoopanee ana aole oi aku mamua o na la ekolu, ina aole hoikeia a e kakania ma ka moolelo o ka Aha e ke Kakauolelo, i ka manawa o ia hoopanee ana, i kekahī palapala kauoha a ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie e hai ana i ka la e hoopaneeia ai o ua Aha Kaapuni la.

PAUKU 2. O ka Pauku 873 o ke Kanawai Kivila ua hoo-pauia, a o kela hapa o ka Pauku 885 o ia Kanawai Kivila e olelo ana no na kau hookolokolo o na Aha Kaapuni aole oi aku mamua o na la 14, ua hoo-pauia no hoi.

Hoaponoia i keia la 30 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KAUOHA ANA NO NA PAPA HOIKE O NA HANA I HANAIA MA NA AIA HOO-KOLOKOLO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoike aku na Lunakanawai Kaapuni a me na Lunakanawai Apana imua o ke Kakauolelo o ka Aha Kiekie, ma ka Poakahi mua o Ianuari, a mamua ae paha, i kela a me keia makaliki, ka nui a me ke ano o na hana a pau i hanaia ma ko lakou mau Aha pakahi. Ma ia mau papa hoike e hoikeia ka nui a me ke ano o na hana a pau i hanaia ma kela a me keia Apana Hookolokolo iloko o ka makahiki i hala aku, ka nui o na mea i hoopiiia, ke ano o na Karaima a me na Mikamina i hoopiiia, ka mea i hooholoia, a me ka hoopai i kauia. Na ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie e kauoha aku no ke ano o ke kakauia ana o ua mau papa hoike la, a na ke Kakauolelo o ua Aha la e hoopuka aku i mau pepa pai hakahaka e like me ua kauoha la.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hooholoia'i, a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 30 o Aperila, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KAUOHA ANA NO KEKAHI KAU HOOKOLOKOLO HOU O KA AIA HOOKOLOKOLO KAAPUNI MA KA APANA HOOKOLOKOLO EKOLU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E kukuluia kekahi kau hookolokolo jure o ka Aha Hookolokolo Kaapuni, ma Waimea, ma ka Mokupuni o Hawaii, no ka Apana Hookolokolo Ekolu o keia Aupuni, ma ka Poalua mua o Novemaba, i kela a me keia makahiki.

PAUKU 2. O ke kau hookolokolo jure i kauohaia ma ke kanawai no ka Poalua mua o Sepatemaba, no ka Apana Hookolokolo Ekolu e kukuluia ma keia hope aku ma Hilo. ma ka Poalua mua o Mei. o kela a me keia makahiki.

PAUKU 3. E hiki no ke hoopaneeia kekahi o keia mau kau hookolokolo a i kekahi o na wahi i kauohaia no ka Aha Hookolokolo Jure ma ka Mokupuni o Hawaii, ina e manaoia e ka Lunakanawai o ka Aha Kiekie e noho Peresidena ana o ka Aha Kaapuni, he mea ia e pono ai ka lehulehu.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai kona la aku e hooholoia'i, aka, o ke kau hookolokolo o ua Aha Hookolokolo Kaapuni la e kauohaia ma ke kanawai e noho maloko o keia makahiki, e noho ia kau ma Waimea i ka Poalua mua o Sepatemaba, o na mea ma keia kanawai e kue ana i keia, aole e hookoia ma keia kau, aka, e hiki no i ka Lunakanawai Kiekie o ka Aha Kiekie, ma kana palapala kauoha, e kauoha aku i ka Makai Nui e hoopanee i ua Aha la i kekahi la e aku, aole nae mahope o ka Poalua mua o Novemaba o keia makahiki.

Aponoia i keia la 2 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E MALU PONO AT KA HOLOHOLO MOKU PILI AINA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

E hoololiia a ma keia ua hoololiia ka pauku eono haneri me kanakolu-kumamalua o ke Kanawai Kivila, ma ka hookomo hou ana i keia mau huaolelo :

“A e haawi pu ia me ua palapala noi la ka palapala hoike a kekahi mea kupono, i kohoia e ka Luna Dute Nui, e hoomaopopo ana he moku kupono no ia e holo ai ma ka moana, a ua maikai, a ua paa ; a ina aole e loaa ka palapala o ia ano, alaila aole no e haawiia ka palapala hoike hoapono no ua moku la.”

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. M., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOOLI AI I KA PAUKU 999 O KE KANAWAI KIVILA.

E hoooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ka Pauku 999 o ke Kanawai Kivila o keia Aupuni e hoololiia, a ma keia ke hoololiia nei, i heluheluia ai ua pauku la penei :

“PAUKU 999. Ina e hoohalahala kekahi no ka olelo hooholo o na Komisina no ka hooholo ana no na hihia o na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai, e hiki no ia ia ke hoopii hou imua o ka Aha Kaapuni o ia Mokupuni, a imua o ka Aha Kiekie paha ; a na ka Aha Kaapuni a Aha Kiekie paha e lohe a e hooholo no ia hoopii ma ka baneko, me ka ae ana aku i ke kukulu ana i na hoike hou ; eia nae, ina ua manao kekahi e hoopii, e hai mai oia i kona manao pela imua o na Komisina iloko o na la clima ma-hope iho o ko lakou hooholo ana, a e uku no i na Komisina i na koina a pau a hiki i ka la hoopii, a e waiho me na Komisina i ka palapala hoopaa no na dala hookahi haneri, me na hope i kupono i ka manao o ka hapanui o ua mau Komisina nei, i mea e ukui'a'i na koina mahope ke ko ole ka mea hoopii imua o ka Aha maluna, alaila e haawia mai ka palapala hoopii.”

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOOLI AI I KA PAUKU 1183 O KE KANAWAI KIVILA

E hoooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia ka Pauku 1183, a ma keia ua hoololiia no, ma ke kapae ana i ka huaoolelo “fully” ma ka lalani ekolu, a me na huaoolelo “a me ke Kuhina Nui,” ma ka lalani elima a me eono, i mea e heluheluia'i ia pauku penei :

“PAUKU 1183. Na ka Luna Makai Kiekie a o kona hope paha e hoopai i ka make, ma ka li ana i ka mea i ahewaia a make loa, alaila, e haawia ke kupapau e like me ke kauoha a ka Aha ; aole no e hoopaiia i ka make, aia a kakau inoa ia ka

palapala make e ka Moi ; aole hoi e hoopaiia i ka make mahope o ka palapala kala a ka Moi."

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

OLELO HOOHOLO.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pue Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

E kauohaia, a ma keia ua kanohaia ke Kuhina Waiwai e haawi mailoko ae o ka Waihona Dala o ke Aupuni, Eono Tausani Ewalu Haneri Kanahakumamaha Dala me na Keneta he Kanahakumamawalu i ukuiā'i na lilo no ka holo ana iho nei o ka Moi i Hawaii ma ka Mokuahi Kilauea.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOOLI ANA I KA MOKUNA XXXVIII, PAUKU 2 O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA NO KA POE AEA A ME KA POE HAUKEA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pue Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

E hoololiiia ka Mokuna Kanakolukumamawalu, Pauku Elua o ke Kanawai Hoopai Karaima, e hiki no i na Lunakanawai Hoomalu a me na Lunakanawai Apana a pau e hoopaa i ka poe aea a me ka poe haukae no kekahi manawa, aole nae e oi aku mamua o na makahiki elua.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KUMUKANAWAI I HAAWIIA E KE ALII KA MOI KAMEHAMEHA V., MA KA LA 29 O AUGATE, 1864, A UA HOOPUKAIA KEIA HOOLOLI E LIKE ME KA MEA I OLELOIA MA KA PAUKU SO O KE KUMUKANAWAI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

E hoololiia, a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 56, ma ke kapae ana i na huaolelo "hookahi haneri me kanalima," a ma ka hookomo ana ma ia hakahaka i na huaolelo "elua haneri me kanalima," a e heluheluia ua pauku la i hoololiia penei :

"E ukuia ka Poeikohoia e na Makaainana, no ka lakou hana e like me ka mea i oleloia ma ke kanawai, noloko ae o ka Waihona Dala Aupuni, aole no nae e hoonuiia keia uku i ka makahiki i hooholoia'i ka olelo e hoonui i ka uku ; aole hoi e kaulia kekahli kanawai e hoomahuahua ana i ka uku o ka Poeikohoia mamua o na dala Elua Haneri me Kanalima no kela me keia halawai ana o ka Ahaolelo."

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA MOKUNA 35 O KE KANAWAI KIVILA, NO KA UKU HOOPANEE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololiia, a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 1480 a me ka Pauku 1481 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana o ka huaolelo "umikumamalua," a e hookomo ana ma kona wahi i ka huaolelo "eiwa," ma ia mau pauku.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hoolahaia ana.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOAKEA ANA I KA MANA O KA AIA HOOKOLOKOLO KIEKIE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O kela a me keia hoopii e waiho ana imua o kekahi Aha Kaapuni o keia Aupuni, no kekahilani, e hiki no ke hoihoiia i ka Aha Kiekie i kukuluia ma Honolulu, Mokupuni o Oahu, no na mokupuni a pau o keia Aupuni, ma ke noi o ka Loio Kuhina, ke ae hoi ka mea i hoopiiia, ina ma ka manao o ka Aha, oia ka mea kaulike.

PAUKU 2. O na noi a pau no ka hoihoi ia'na o na hoopii e kakau palapala ia, me ka hoomaopopo pono ana i na kumu no ua noi la.

PAUKU 3. O na hoike i kenaia e hele aku i ka Aha Kiekie i kukuluia ma Honolulu, ma ke ano i oleloia maluna, ina aole lakou he poe noho ma ka mokupuni o Oahu, e uku pakahi ia lakou eha keneta no ka mile no na mile a pau i hele maoli ia, a me ka hookahi dala no kela a me keia la o ka hele ana imua o ka Aha.

PAUKU 4. Na ka Aha Kiekie e haawi i na rula e pili ana i ka malama pono ana a me ka lawe ana i na palapala a pau e pili ana i na hookolokolo i oleloia ma keia kanawai.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOOLI AI I KA HOOPONOPONO ANA O KA OIHANA HOOMALU A ME NA LUNA
HOOKO O KE KANAWAI MAI KA OIHANA KALAIAINA A I KA OIHANA LOIO KUHINA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ka malama ana a me ka hooponopono ana o ka Oihana Hoomalu Kuloko o ke Aupuni, ma keia ua hoololia mai ka Oihana Kalaiaina a i ka Oihana Loio Kuhina o ke Aupuni.

PAUKU 2. O ka Ilamuku o ke Aupuni e noho no oia ma kana Oihana e like me ke ano o kona palapala hookohu e noho

nei, aka, o na hakahaka a pau ma keia hope aku e hoopihaiia no ia ma ka hookohua ana e ke Alii ka Moi, mamuli o ke koho ana a ka Loio Kuhina ; a o na hoike a me ka hooponopono ana i na papa hoike e koiia nei me ke Kanawai, e hoike ka Ilamuku i ke Kuhina Kalaiaina e hoike ia ma keia hope aku i ka Loio Kuhina.

PAUKU 3. O na Makai Nui e noho no lakou ma ka lakou Oihana e like me ke ano o ko lakou mau palapala hookohu pakahi e noho nei, aka, ina nae hoi he hakahaka kekahī, alaila e hookohua e na Kiaaina ma ka apono pu ana o ka Loio Kuhina.

PAUKU 4. O kela a me keia mea i hookohua ma keia hope aku i Makai Kickie e haawi no oia mamua o ka lawelawe ana ma kana Oihana i palapala hoopaa i ka Loio Kuhina, me na uku hoopai a me na ano a pau i oleloia ma ka pauku elua haneri me kanalimakumamawalu o ke Kanawai Kivila.

PAUKU 5. O na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau i kue i keia kanawai, ke hoopauia nei.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H. 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 422, 423 A ME 425 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaoklo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 422 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i na huaoolelo “O ka Luna Paipalapala e lilo oia ex officio,” ma ka lalani mua o ia pauku a ma ka hookomo ana i na huaoolelo “O ke Kuhina Kalaiaina a o kekahī mea paha i hookohu pono ia eia,” i helu-heliauia’i ua pauku la penei :

“PAUKU 422. O ke Kuhina Kalaiaina, a o kekahī mea paha i hookohu pono ia eia, oia no ka luna malama i ka Hoailona Pai o ke Aupuni, a nana no e pai i ua hoailona la ma na palapala, etc.. e like me ke Kanawai Kivila.”

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 423 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i na huaoolelo “Ka

Luna Paipalapala o ke Aupuni," a me ka hookomo ana i na huaolelo "Ke Kuhina Kalaiaina, a o kckahi mea paha i hookohu pono ia eia," i heluheluia'i ua pauku la penei :

"PAUKU 423. O ka Hoailona Pai o ke Aupuni e like no ia me ka Hoailona Pai i aponoia i ka makahiki 1846 ; a ke Kuhina Kalaiaina a okekahi mea paha i hookohu pono ia eia, e malama nei."

PAUKU 3. E hoololia a ma keia ua hoololia no ka Pauku 425 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i na huaolelo "Ka Luna Paipalapala o ke Aupuni," ma ka lalani mua a me ka hookomo ana i na huaolelo "Ke Kuhina Kalaiaina, a i kckahi mea paha i hookohu pono ia eia," a me ke kapae ana i na huaolelo "i ka Luna Pai," ma ka lalani ewalu o ka olelo Hawaii i heluheluia'i ia pauku penei :

"PAUKU 425. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina, a ikekahi mea paha i hookohu pono ia eia, ke kau i Hoailona Pai ma na palapala hakahaka, a e kuai aku ia pepa i na Ahahookolokolo, na oihana hooko o ke Aupuni, na Luna Dute, na Loio, a ina mea e ae e pono ai ka lehulehu, i kela manawa keia manawa, ke loaa mai iaia hookahi dala no kela pai ana keia pai ana. Aka hoi, e loaa no i ka Luna Dute Nui, a me na Luna e ae o ke Aupuni na pepa i Hoailona Pai ia e pono ai ka lakou mau hana, me ka uku mua ole, ke haawi lakou i na palapala hoike loaa, a ke hoike aku lakou i na dala i loaa mai ia lakou no na pepa hoailona, ma ka lakou mau palapala hoike oihana e like me ke kanawai."

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai kona la aku o hooholoia'i, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOMALU AI I KE OLA A ME KA WAIWAI MAI KA POINO ANA I NA MEA ANO
PAHUPAHU, KOE KA PAUDA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukananai i ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e ae ia ikekahi mea e lawe, e malama

a e waiho ma ka halepapaa, aole no e kena i kekahi e lawe, e malama a e waiho ma kona halepapaa ; aole no e kokua ma ka lawe ana, malama ana, a waiho ana ma ka hale waiwai, koe wale no ka halepapaa i hoolakoia mai no keia mea e ke Aupuni, i kela mea i kapaia he "Naptha" i oi aku mamua o ka pahu hookahi, a i kela mea i kapaia "Benzole" i oi aku mamua o ka pahu hookahi ; a pela no me ka "Petroleum," Aila Honua, a me na aila e ae i komo ai ka "Petroleum," "Naptha," a me ka Aila Hoomaloo, i oi ae ka nui o keia mau aila mamua o na pahu he umi.

PAUKU 2. Ua hookapu loa ia ka lawe ana mai iloko o keia Aupuni i ka mea pahupahu i kapaia "Nitro Glycerine," a me na mea ano like me ia, malalo o na hoopai i haiia mahope ae nei iloko o keia kanawai, a e hiki no ke hoopaaia a e kuai kudalaia kekahi moku i lawe mai iloko o keia Aupuni i ka "Nitro Glycerine," a me na mea pahupahu e ae paha o ia ano.

PAUKU 3. O kela me keia e malama ana ma ka hale i kekahi "Benzole," "Petroleum," aila mahu, aila hoomaloo, aila e ae o ia ano, koe nae ka malama ia ana ma ka hale i hoolakoia e ke Aupuni, e malamaia ia mau mea maloko o na pahu piula a klelawe paha, i penaia ia mau pahu mawaho me ka inoa o ka mea maloko, me na huaoelelo moakakalea, ina paha he "Benzole," "Petroleum," "Kerosene Aila," a o ka inoa paha o na aila e ae o ia mau ano iloko o ua mau pahu la, a e waiho mau i kela mau pahu ma kahi e kokoke ana i ka ipuka o ka hale kahi i malamaia'i ua mea la, i mca e hiki ai ke lawe koke ia mawaho o ka hale.

PAUKU 4. Aole no e aeia i kekahi mea e lawe a e kena paha e lawe maluna o kekahi kaa, waapa, a moku paha, i kekahi "Benzole," "Petroleum," aila mahu a aila e ae o ia mau ano, i hanaia me ka wai hoomaloo, ke ole i waiho pono ia maloko o na kikila, a uhi pono ia i ka manawa e kaikai ia'na maluna o ke kaa, waapa, a moku paha, a ina hoi e laweia'na maluna o ka waapa, a moku paha, alaila maluna o ka oneki e waihoia'i.

PAUKU 5. Aole no e aeia i kekahi mea e lawe mai Iuna ae o ka moku i kekahi "Benzole," "Petroleum," aila mahu a aila e ae o ia ano, i hanaia me ka aila honua, ka "Naptha," a wai hoomaloo paha, ma kekahi ano e ae aia wale no a mai ka aoao ae o ka moku me na balaka, a e hoopili hoi ka moku ma ka Uapo ia manawa. A o ka "Benzole," "Petroleum," aila mahu, a me na

aila e ae o ia ano, i waihoia ma kekahi uapo a alahele paha ma ke kulanakauhale o Honolulu, Lahaina, a Hilo paha, i mea e hooili ia'ku ai, e hooili koke ia no mahope ae o ka waihoia ana mai.

PAUKU 6. Na ka Makai Kiekie o ko Hawaii Pae Aina me kona poe hope, a na na Makai Nui o kela a me keia mokupuni, me ko lakou mau hope, e lawe a e hoihoi pono aku a waiho iloko o ka hale a mau hale paha i hoolakoia e ke Aupuni no ia mea, i ka "Benzole," "Petroleum," aila mahu, a me na aila e ae a pau, i hanaia me ka "Petroleum," "Naptha," a wai hoomaloo paha, i hcoukaia mai mauka nei, a e waihoia maloko o ka hale, a waihoia ma kahi e ae paha, me ke kue i na olelo o keia Kanawai, na kela me keia o ia mau luna e malama ia mau mea, a hiki i ka wa i ukuia mai ia lakou na lilo a pau no ka lawelawe ana a no ka hoihoiia ana o ia mau mea maloko o ka halepapaa. Aka, aole no e hoopakcleia kekahi mea i kue i keia Kanawai mamuli o na hana o kekahi o ia mau luna, no kekahi uku hoopai.

PAUKU 7. Ua kauohaia ka Luna Nui o ka Oihana Kinaiah, me kona mau hope, a me ke Kakaulelo o ia Oihana, me na Luna Kinaiah o ke kulanakauhale o Honolulu, a me ka Makai Kiekie o ke Aupuni, na Makai Nui o kela me keia Mokupuni, a me na makaj a pau no hoi mai o a o o keia Aupuni, na lakou e malama e hooko pono ia na olelo a pau o keia Kanawai, a ina e uhakiia, e hoopiiia no lakou no ia uhaki ana imua o na Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 8. Ina e kueia na olelo o keia Kanawai e kekahi mea a mau mea paha, alaila e manaoia he mikamina ia ; a ina e ku ka hewa ia ia mahope o ka hookolokolo ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, e hoopaiia ma ka uku dala, aole e emi malalo o ke kanalima, aole hoi e oi aku i ka elima haneri, a i ole ia ma ka hoopaaiaoia ma ka hana ooolea, aole oi aku i na mahina ekolu ; a e hiki no ke hoopai dala ia a me ka hoopaaiaoia, aia no i ka manao o ka Aha.

PAUKU 9. Ma keia ua kauohaia ke Kuhina Kalaiaina e hooholo a e kau i na rula no ka malama ana a me ka waiho ana o na mea pahupahu, koe nae na paua i hai ole ma keia Kanawai e like ua mau rula la me ka mea i manaoia he pono e maluhia ai ke ola a me ka waiwai.

PAUKU 10. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia'i. Aponoia i keia la 13 o Mei, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPAU AI I KEKAIHI KANAWAI I KAPAI A “HE KANAWAI E PILI ANA I KA POE I AEIA E KOHO BALOTA,” I APONOIA MA KA LA 31 O DEKEMABA, 1864, A E HOOPONOPONO AI HOI NO KE KULEANA KOHO BALOTA NO NA LUNA MAKAAI-NANA ILOKO O KA HALE AHAOLELO, O KELA A ME KEIA MEA HAABI BALOTA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Poe Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoopauia, a ma keia ua hoopauia no ke Kanawai i kapaia “He Kanawai e pili ana i ka poe i aeia e Koho Balota,” i aponoia ma ka la 31 o Dekemaba, 1864, e kapaeia na pauku o ia Kanawai a pau, mai ka akahi a hiki aku i ka umikumamalua.

PAUKU 2. O kela kanaka keia kanaka malalo o ka Moi, ina ua hookaaia kona aubau, a ina ua hiki aku oia i na makahiki he iwakalua, a ina ua noho paa ma keia Aupuni i hookahi makahiki mamua iho o ka la koho, a ina he waiwai paa hihia ole kona iloko o keia Aupuni e like me hookahi haneri me kanalima dala, a i ole ia he aina hoolimalima kona, a o ka uku hoolimalima he iwakaluakumamalima dala no ka makahiki, a i ole ia o kona loaa makahiki aole emi malalo o na dala he kanahikukumamalima i loaa noloko mai o kekahi waiwai a o kekahi hana kupono ma ke Kanawai paha, a ua ike oia i ka heluhelu a me ke kakaulima, ina ua hanau oia mahope o ka makahiki 1840, a ina ua hookomo oia i kona inoa ma ka papa inoa o ka poe koho o kona Apana, e like me ka mea i hoakakaia mahope ae nei, e hiki no ia ia ke koho i kekahi kanaka a mau kanaka paha i ka Poeikohoia no ia Apana ; aka hoi, aole e hiki i kekahi kanaka pupule, a hupo paha, ke koho, aole hoi i kekahi kanaka i hihia i ke karaima nui ma ka hookolokolo ana ma keia Aupuni, ke ole i kalaia kona hewa e ka Moi, a ke ole hoi i loaa ia ia i na pono a pau o ke kanaka kupa ma ia kala ana, o ka poe wale no i aeia ma keia pauku o lakou wale ka i aeia e Koho Balota, ma ke koho ana i na Lunamakaainana iloko o ka Hale Ahaolelo o keia Aupuni.

PAUKU 3. Na kela a me keia Luna Helu, maloko o ko lakou mau Apana iho e kakau pololei ma na buke helu, ma na lalani okoa, e like me ke ano pai hakahaka i hoikeia malalo ae nei, na inoa o na kanaka a pau i kupono ke koho balota, e like me ka Pauku 2 o keia Kanawai ; a ina hoi e ikeia kekahi kanaka i loaa ia ia ka waiwai kupono e koho balota ai, aka nae, ua loaa ke kumu malalo o ke Kumukanawai e loaa ole ai ia ia ka pono o ke

koho balota ana, alaila e kakau pololei ka Luna Helu ia mea ma ka lalani i hookaawaleia no ke poo, "Kela mea keia mea."

KA POE KOHO BALOTA.

Waiwai Paa e like me § 1 5 0 ke kumukuai	Waiwai Paa i hoolimali ma mai ka uku hoo- limalima makahiki he §25.	Loaa makahiki aole i emi malalo o §75 i ke- la me keia makahiki ma kekah i oihana ku i ke kanawai.	Kela me keia mea.
---	---	--	----------------------

PAUKU 4. I mea e pono ai ia koho balota ana, e kakau pololei ka Luna Auhau i papa helu o ka poe a pau maloko o kona Apana i hookaa i ko lakou mau auhau no ka makahiki mamua iho o ka la kohi iloko o ka manawa a ke kanawai i kauoha ai, a ua hookomoia hoi ko lakou mau inoa e ka Luna Helu ma kona buke helu he poe kupono ke koho balota, me na inoa hoi, o ka poe a pau i uku mai ia ia i ko lakou mau auhau iloko o ka manawa a ke Kanawai i olelo ai, ka poe hoi i kupono ke koho balota, a ua haule ko lakou mau inoa aole i komo ma ka buke o ka Luna Helu e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 3 o keia Kanawai. A ma na mea a pau o ia ano, e kakau iho ka Luna Auhau ma ka lalani kupono o ka papa hoike a ka Luna Helu e waiho ana me ia, na kumu e loaa'i ke kanaka i hoohauleia e ka Luna Helu i na pono o ke koho balota, alaila e hiki no i ua kanaka la ke koho balota ma ia koho ana.

PAUKU 5. O kela me keia Luna Auhau, ma ka la hope loa o Dekemaba, a mamua ae paha, iloko o ka makahiki mamua iho o ke kohi ana i na Lunamakaainana, e hoomakaukau i papa hoike a e waiho aku imua o na Luna Nana Koho o ia Apana, e hoike ana no ka poe a pau i hookaa i ko lakou mau auhau iloko o ka manawa a ke Kanawai i kauoha ai, oia hoi, ka poe i kakau inoa ia lakou ma ka papa hoike a ka Luna Helu, a ua hooponopono hou ia e ka Luna Auhau, e like me na olelo o ka Pauku 4 o keia Kanawai, no ka poe i loaa ia lakou na ano e pono ke lawelawelia ka balota.

PAUKU 6. Na na Luna Nana Koho, oia hoi ka Lunakanawai Hoomalu a Apa na paha, ka Luna Auhau a me ka Luna Helu, a o ko lakou mau hope paha i kohioia e lakou, i umikumamalima la mamua iho o ka la kohi Lunamakaainana, koe nae na la kohi i kauohaia e like me ka olelo o ka Pauku 797 o ke Kanawai Kivila, e kakau lakou i mau papa helu inoa o na kanaka a pau i

kupono ke koho balota maloko o ia Apana i hoonohonohoia ma ka A, a pela aku, ka poe hoi i hoikeia mai ko lakou mau inoa imua o na Luna Nana e ka Luna Auhau, e like me ka pauku mamua iho ; a o kela papa helu inoa e hoolaha ia lakou i ka lohe ma ke kapili ana i hookahi kope ma kahi e kohoia'na, a ma na wahi akeia e ae i elua iloko o ia Apana.

PAUKU 7. E noho mai na Luna Nana Koho ma kahi kupono maloko o ka Apana, iloko o ka manawa aole e emi malalo o na la he umi, aole e oi aku i na la he iwakalua mamua iho o ka la koho, i mea e hoolohe ai i na olelo hoike no ke kupono a me ke kupono ole o ka poe i kakau inoa ole ia e ka Luna Helu a Luna Auhau paha, e like me ka mea i oleloia ma na Pauku 3 me 4 o keia Kanawai, o ka poe hoi e koi ana i kuleana koho balota ; a i mea hoi e hooponopono hou ia'i na papa inoa i oleloia ma ka Pauku 6 o keia Kanawai, ke ikeia he pono. E hoolaha e ia e na Luna Nana Koho no ia mau halawai ana, ma ke kakau pu ana i na papa helu inoa i hai mua ia, e like hoi me ka Pauku 6 o keia Kanawai, a ma ia mau halawai ana, e hoolohe pono i na olelo hoopii a pau i hoopukai a kue ana i ka haawi balota ana o kela a me keia mea i kakau inoa ia ma ia mau papa helu, a ina e hoomaopopo i ua poe Luna Nana la he pono ole ka hookomoia ana o ka inoa o kekahī kanaka ma ia papa inoa, alaila e holoi koke ia kela inoa.

PAUKU 8. O kela a me keia Luna Helu a Luna Auhau paha i kakau ole i ka palapala hoike papa inoa, e like me ka mea i kakauia ma na Pauku 3 a me 4 o keia Kanawai, e hoouku ia oia no kela me keia hoike ole ana pela i na dala hookahi haneri. A o kela a me keia Luna Helu a Luna Auhau paha, e kakau ana i kekahī olelo ma ke ano hoopunipuni, a oiaio ole paha e pili ana i ua papa hoike la, e hoopai ia oia i na dala he umi.

PAUKU 9. O na Luna Auhau a pau i ole i lawe mai imua o na Luna Nana Koho o ko lakou mau apana iho, i papa helu, e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 5 o keia Kanawai, o na kanaka a pau maloko o ia Apana, i hookaa i ko lakcu mau auhau iloko o ka manawa a ke kanawai i olelo ai, a ua ike ia ko lakou mau inoa ma na buke helu o ka Luna Helu, alaila, e hoopai ia ua Luna Auhau la i na dala hookahi haneri.

PAUKU 10. I mea e pono ai ka oihana koho balota, e hoolako mai ke Kuhina Waiwai i na Luna Auhau, he mau palapala pai

hakahaka, no ka hookaa ana i na auhau, e like me na palapala hookaa e lawelawe ia ana i keia manawa, a o na palapala hookaa e lawelawe ia ana ma keia hope aku ; aka hoi, e kau moakaka lea ia maluna oia mau palapala, ma na hua olelo i pai ia, i keia mau olelo, "Ua pono ia ia ke koho balota." A o kela me keia Luna Auhau ke hookaa ia mai na auhau i koe o kekahi kanaka i loaa ia ia ka pono o ke koho balota malalo o ka Pauku 2 o keia Kanawai, e kakau ia ai ma ka hoopiha hakahaka ana, a e haawi ia aku i kela a me keia kanaka oia ano i palapala hookaa auhau i pai ia e like me ka mea i olelo mua ia.

PAUKU 11. Ina ma kekahi halawai ana o na Luna Nana Koho e nieniele ai no ka poe koho, e like me ka mea i olelo ia ma ka Pauku 7 o keia kanawai, ua hoomaopopo ia o kekahi kanaka i komo ole kona inoa ma ka papa helu inoa a ka Luna Auhau i lawe aku ai i na Luna Nana Koho, e like me ka Pauku 5 o keia Kanawai, a ina e hoomaopopo ua loaa i ua kanaka nei i na mea e kupono ai malalo o ke kanawai e koho balota, a ua nonoi hoi kela i na Lnna Nana Koho e hookomo i kona inoa ma ka papa helu o ka poe koho balota, i hoike ia mai ia lakou e like me ka Pauku 5 o keia Kanawai, alaila, na na Luna Nana Koho e kauoha aku i ka Luna Auhau e kakau a e haawi aku i ua kanaka nei i aponoia pela, e na Luna Nana, i palapala hookaa auhau, e like me ka mea i kauoha ia no ka poe koho balota malalo o ka Pauku 10 o keia Kanawai. Eia nae, o ka palapala hookaa i haawi mua ia ia e hoihoi ia mai i ka Luna Auhau e holioia, no ka mea, ua loaa ia ia kekahi palapala hookaa hoi i paiaia "Kupono ke koho balota."

PAUKU 12. Ina e hookomo na Luna Nana Koho i na inoa o ka poe koho balota e like me ka mea i kauohaia ma ka Pauku 6 o keia Kanawai, o ka poe hoi i haia mai ko lakou mau inoa e na Luna Auhau i olelo mua ia, e like me ka mea i olelo mua ia ma ka Pauku 5 o keia Kanawai, aole no e hoopaaia lakou e pani no kekahi mea i haule ma ia papa helu.

PAUKU 13. Ma ka la koho o na Lunamakaainana, e lawe no na Luna Nana Koho i na balota o ka poe a pau i kakau inoa ia ma ka papa helu o ka poe haawi balota, ka poe nae i hojke ai imua o na Luna Nana ma ia la koho, he palapala hookaa auhau i paiaia me na huaolelo, "Kupeno ke koho balota," a oia palapala hookaa auhau, e hoiboiia'ku i ka mea nona ia mea, mahope iho o kona waiho ana mai i kona balota, a me ke kakauia ana o

kona inoa ma ka papa helu o ka poe i koho balota. I na manawa a pau ua kauohaia na Luna Nana Koho e holoi i na huaolelo "Kupono ke koho balota," mamua ae o ka hoihoiia ana ia ia i kona palapala hookaa i paia me ia mau huaolelo. Aole no e hiki ke hoahewa ia na Luna Nana Kohono ko lakou hoole ana i ka balota o kekahi kanaka i komo ole kona inoa ma ka papa helu o ka poe koho balota, a ina hoi i hoike ole mai oia he palapala hookaa auhau mai ka Luna Auhau mai, i paia me na huaolelo "Kupono ke koho balota."

PAUKU 14. Ina e hoike hoopunipuni kekahii i kona inoa, a e pane aku paha me ka oiaio ole imua o na Luna Nana Koho i ka wa e halawai ana lakou, e like me ka mea i oleloia ma ka Pauku 7 o keia Kanawai, alaila, e hooukuia oia i na dala he umikumamalima no kela me keia hewa o ia ano.

PAUKU 15. O na huaolelo "Karaima Nui," ma ka Pauku 2 o keia Kanawai, ua komo malaila ka pepehi kanaka o kela me keia degere, moe aikane, pubi hale, hoohiki wahahhee, kena e hoohiki wahahhee, palapala hoopunipuni, aihue, kipe, lawe i ka waiwai i haawia mai e malama, a me na karaima nui e ac na karaima e loaa ole ai i ka mea nana i hana i kona mau pono malalo o ke Kanawai, ke ole i kalaia mai e ka Moi.

PAUKU 16. O kela me keia kanaka i hoahewaia i kekahii karaima nui , a ua kalaia e ka Moi, me ka hoihoiia mai o kona mau pono a pau malalo o ke Kanawai, e hoike aku oia imua o ka Luna Helu, Luna Auhau, a o na Luna Nana paha, i ka palapala hoike no ia kala ana mai, a i ole ia i kope o ia palapala i hooiaioia, alaila, e hiki ia ia ke koho balota.

PAUKU 17. I na manawa a pau ina i like ole na manao o na Luna Nana no kekahii mea e pili ana i ko lakou mau oihana, alaila, o ka mea i holo i ka hapanui o lakou, oia ka mea paa.

PAUKU 18. O kela me keia Luna Nana Koho, i hoonohoia malalo o ke Kanawai, e hooko i ke koho ana no na Lunamakanainana no ka Ahaolelo Kaukanawai o ka Pae Aina, ke hoole i ka wehe, a ke wehe ole paha i ka wahi koho balota i ka hora ewalu o ke kakahiaka o ka la koho, a i lokahi ka manao, a i kokua aku paha i ia hcole, a wehe ole ana i ka wahi koho ; a i pani paha i ka wahi koho mamua ae o ka hora elima o ke ahiahi o ka la koho, a i lokahi ka manao a i kokua aku paha i ke pani e ana o ka wahi koho mamua ae o ia hora ; e hooukuia no ia i ka uku hoopai, i kela me keia manawa e hana ai pela, aole e oi aku mamua

o ka elima haneri dala, e hoopiiia e ke Kuhina Loio mamuli o ke kauoha a ka Ahaolelo Kaukanawai e noho ana mahope koke mai o ia manawa koho. A o na uku hoopai e ae a pau e pili ana i keia Kanawai, e ku no ia i ka hooko a i ka hoopaiia imua o na Lunakanawai Hoomalu a Apana, o kela me keia Apa, kahi i hanaia'i o ia hala. A o ka mea e hai ana i ke kueia o na pauku o keia Kanawai i hiki ai ke hoopaiia e na Lunakanawai Hoomalu a Apa ; e loaa ana no ia ia ka hookahi hapaha o ka uku hoopai e loaa mai ana mai ka mea i ku ai ia ia ka hewa.

PAUKU 19. O na kanawai me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia ua hoopauia.

PAUKU 20. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia'i. Aponoia i keia la 24 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E AE ANA I KE KAU ANA I KE DUTE KOKUA HALE KUKUI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E auhauia na moku a pau mai na aina e mai, e ku ana mai ma na awa o keia Aupuni, kahi i kukuluia'i na Hale Kukui, i na dala ekolu, a e ukuia ua mau dala la e na moku ma-mua o ko lakou holo ana aku, i ka Luna Dute Nui.

PAUKU 2. E ukuia e na moku holo pili aina a pau i umi keneata ma ke tona hookahi, i dala kokua kukui, a e hiki no ia mau moku ke komo ma na awa a pau kahi i kukuluia na Hale Kukui, no ka makahiki hookahi, me ka uku ole ana i dala hou.

Aponoia i keia la 24 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOONOHONOHO AI I HOPE LUNA MAKAI KIEKIE O KE AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoonohoia e ka Luna Makai Kiekie o ke Au-

puni kekahī hope Luna Makai Kiekie, a ina ua hele ka Luna Makai Kiekie ma kahi e, a ina no kekahī kumu e ae paha ua hiki ole ia ia ke hooko i kana mau hana, alaila, na ua Hope Luna Makai Kickie la e hana i na mea a pau i kauohaia ma ke kanawai na ka Luna Makai Kiekie e hana.

PAUKU 2. Maluna o ka Luna Makai Kiekie ma kona palapala hoopaa ka hihia o na hana a me na hihia a pau o ua Hope nei.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KOKUA AI I KA HOOKO ANA O NA PALAPALA HOPU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iiloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ina e hoopukaia kekahī palapala hopu e kekahī Ahahookolokolo ia ia ka mana, a mahuka aku ka mea i hoopiiia mawaho o ka mana o ua Ahahookolokolo la, e hiki no i ka makai nana e lawe aku i ua palapala hopu la ke imi aku a e hopu i ka mea i hoopiiia maloko o na wahi a pau o keia Aupuni, ina nae ua kakau mua ia ma ua palapala hopu la kekahī mau huaoelo kupono, e kekahī Lunakanawai Kaapuni, a Apuna paha o ka Mokupuni kahī e hopuia ai.

PAUKU 2. Ina he mana ko kekahī Makai e hooko i kekahī palapala hopu ma kahi i hopuia ai, he mana no kna ke hooko aku i kekahī palapala hopu i kakauia e like me na olelo maluna.

PAUKU 3. Na ka Ahahookolokolo Kickie ma kela a me keia manawa e hana i mau rula no ka hooko ana i keia kanawai a me na rula e ae i kupono.

PAUKU 4. Na ka Ahahookolokolo nana e hoopuka mua i ka palapala hopu e hooponopono i na lilo o ia hopu ana a e laweia mai loko mai o na dala hoopai e waiho ana ma kona lima.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KA MANA I KA PAPA KOMISINA O NA AINA MOI E HANA I PALAPALA HOOIA NO KEKAHI APANA AINA MA WAILUKU, MOKUPUNI O MAUI.

No ka mea, o ka palapala e hooili ana i ka mana kuleana iloko o ke kahua o ka Halepule Enelani ma Wailuku, Mokupuni o Maui, i haawiiia ai e ka Moi Kamehameha IV., i hala aku nei, no ia Halepule, ua paa pono ole ia; a no ka mea, he kaulike a he pono ke hooia pono ia ia ma ka hoopaa pono ana; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ke haawiiia aku nei, a ma keia ua haawiiia i ka Papa Komisina o na Aina Moi, ka mana e hana i palapala hooia a hoopaa pono i na kahua o ka Halepule o ka Ahahui Hoomana Enelani o Wailuku, no ke kahua e malama ia nei no ko lakou Halepule ma ia wahi.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KOKUA ANA I NA POE MAI NA AINA E, E KOMO MAI ANA ILOKO O KEIA AU-PUNI E NOHO AI.

No ka mea, he mea nui ka hooki ana i ka emi o-na kanaka o keia pae aina a me ka emi o ka Lahui Hawaii; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

Ua aeia aku, a ua kauohaia aku ka Buro o na Eemoku e hooko koke ae i na mea e pili ana i ka lawe mai iloko o keia Aupuni i na kanaka o Polynesia, na kane a me na wahine, mai na Pae Aina e aku o ka Moana Pakifika, a e hoomakaukau ma ka ae like no ko lakou ola a me ko lakou noho ana iloko o kekahia mau makahiki. Aka, e hooikaika ia maloko o na ae like a pau e laweia e na haku

e like ka nui o na kane me na wahine, a e hoolako pono ia no ka ola o ia poe wahine.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOONOHIO AI I PAPA OLA HAWAII.

NO KA MEA, ua ikeia ka hemahema o na apana kuaaina o keia Aupuni no na kahuna lapaau ole ;
 A NO KA MEA, ua nui na popilikia o ka lahui Hawaii no ka malama pono ole ia na kahuna lapaau maoli ;
 A NO KA MEA HOI, ua manaoia he mea kupono ka ae ana i na kahuna lapaau maoli ; nolaila :

E hooholoiā e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawai'i Pae Āina, i akoakoa iloko o ku Ahaolelo Kaukanatawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Na ka Moi e hoonoho i ekolu kanaka maoli i Papa Ola Hawaii ; a e noho lakou ma ia Oihana oiai ko ke Alii makemake ; a na lakou e hoolohe, e ninaninai i na kanaka maoli i makemake e lawelawe ma ka Oihana Lapaau ma keia Aupuni, ina ua makaukau lakou a ina hoi he mau kanaka maikai lakou.

PAUKU 2. Na ia Papa Ola, a o ka hapa nui paha o lakou, e haawi i palapala i kela kanaka keia kanaka, a lakou e ike ai he makaukau ia, a he maikai hoi, e hoomaopopo ana i kona ano pela.

PAUKU 3. Na ke Kuhina Kalaiaina e haawi, ina e kupono ia i kona manao, i laikini e lapaau no ka makahiki hookahi, i kela mea keia mea i hoike mai ia ia i ka palapala hoomaopopo, e like me ka Pauku 2, ke loaa mai ia ia na dala he umi.

PAUKU 4. O kela a me keia kahuna lapaau, i loaa ka laikini pela, e malama no ia i buke moolelo polelei i kakau pono ia no kona Oihana Lapaau, e hoike mai ana i ke ano o na mai i lapaauia, i ke ano a me ka inoa o na laau lapaau, i ka nui o na mai i ola, i ka nui o na make, i na inoa o na mea mai me ko lakou ano, he kane a wahine paha, a me kahi i noho ai ; a e wehe ia keia buke moolelo i kela manawa keia manawa a ka Papa Ola Hawaii, a o ke Kuhina Kalaiaina a o kona hope paha, i kauoha'ku ai ; a o kela a me keia kahuna lapaau i kakau kupono ole i keia buke moolelo, a i hoike ole mai, a e hoole

maoli paha i ka hoike ana mai ia buke, ke koiia oia e hoike mai, e hoopaiia oia i ka uku hoopai, aole i oi mamua o ka haneri hookahi dala, ke ku ka hewa ia ia imua o kekahи Lunakanawai Hoomalu a Apaia paha.

PAUKU 5. Ina e bana kekahи kahuna lapaau, a ina ku ia hewa ia ia ma ke ano anaana, hoopiopio, hoounauna, a hoonamana paha, alaila, e laweia kona laikini.

PAUKU 6. O kela kanaka maoli keia kanaka maoli, e laweana ma ka Oihana Lapaau me ka loaa ole ia ia mamua i ka laikini i oleloia ma keia Kanawai, e hoopaiia oia ke ku ia hewa ia ia imua o kekahи Lunakanawai Hoomalu a Apaia paha, i na dala aole oi mamua o ka haneri, aole no e emi malalo o ka iwakalua.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I KE KUHINA KALAIAINA, KA MANA E LAWЕ I KEKAHI AINA MA HONOLULU, E PONO AI NA OHE WAI O HONOLULU.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua aeia ke Kuhina Kalaiaina e hookomo, e lawe a e hoopaa no ka pono o ke Aupuni i ka aina a me ke kula ma ke KulanaKauhale o Honolulu i ponoi ai ka hoomoe hou ana o na ohe wai a ka Oihana Wai o Honolulu.

PAUKU 2. E ukuia na mea a pau, nana ka aina waiwai paa, a waiwai e ae paha, i laweia pela e like me ka olelo o na Pauku 2, 3, 4, 5, 6, a me 7 o ke Kanawai e haawi ana i ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e lawe i ka aina a me ka wai e pono ai na Ohe Wai o Honolulu, i aponoia i ka la 18 o Augate, M. H., 1860.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KA HELE ANA O NA HOLOHOLONA A ME NA KAA MALUNA O
NA UAPO MA KEIA AUPUNI.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pue
Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. Aole no e hoaia kekahi mau bipi, lio, hoki, a keaka paha i oi aku ka nui mamua o ka umi maluna o kekahi uapo laau a hao paha, ma keia Aupuni, i umi kapuai ka loa a oi aku paha ; ina e hoaia kekahi mau bipi, lio, hoki, a keaka pela, alaila, e hoopaiia ka mea a mau mea hoa, i ka uku hoopai aole e emi malalo o ke dala hookahi, aole no e oi mamua o na dala umi ma ka hoopiiia ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha. Eia nae : Ina e maopopo i ka Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, nana e hookolokolo i keia hihiia, ke hiki ole o ka hoa ana o keia mau holoholona ma kahi e, alaila, aole no e kauia keia hoopai.

PAUKU 2. Aole no e aeia kekahi kaa ukana a kaa lealea paha i kauoia e na bipi, lio, a hoki paha, aole no e aeia kekahi mea holo lio a holo hoki paha, ke holo maluna o kekahi uapo ma keia Aupuni i umi kapuai ka loa a oi aku paha, ke oi aku ka holo mamua o ka hele malie. Ina e hooholo kekahi mea i kekahi kaa ukana, kaa lealea, lio, a hoki paha me ke kue i na olelo maluna, alaila, e hoopaiia oia i elima dala ma ka hookolokolo ia ana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 3. Ina e hoopoinoia kekahi uapo ma keia Aupuni e kekahi ma ke kue ana i na olelo o keia Kanawai, alaila, e uku ka mea a mau mea nona ia kaa, a o ka mea paha nana e holo ia kaa, lio, a hoki paha i ka uku poho, ma ka hookolokolo ia ana o ia hihiia mamuli o ke kauoha o ka Luna Alanui o ka Apana imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOAKAKA AI I KA UKU O NA LUNAMAKAAINANA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ma keia ua hoopaaia ka uku o na Lunamakaainana i elua haneri me kanalima dala no kela a me keia kau Ahaolelo.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai i ka manawa i oleloia maloko o ke Kumukanawai.

Aponoia i keia la 24 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I KE KUAI ANA O NA LAAU MAKE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole e kuai, a e haawi aku paha kekahi kanaka i kekahi Laau Make, koe wale no ko na hana akamai, hanohano, a lapaau, a me na mea hana lima akamai. Aole no hoi e kuai a e haawi aku i kekahi kanaka i akaka ole kona ano akahele, a akahai no hoi ; aka, e hiki no ke kuai aku i kanaka a ka mea kuai aku i kamaaina ole ai, ina, e hooia ia ma ke kakaulima ana ke kupono oia kanaka no ka malama ana ia mea, e kekahi kanaka i kamaaina i ka mea kuai aku, aka, ina manawa a pau e hoakaka mai ka mea kuai, i ka mea nana e kuai aku, i ka hana i manao ia ai no ka Laau Make e kuai ia ana.

PAUKU 2. O kela me keia kanaka e kuai, a e haawi ana paha i kekahi Laau Make, e malama no oia i buke i wahi e kakau ai i ka inoa me ka nui o ka Laau Make i kuai, a i haawi ia paha ; ka inoa o ka mea i haawiiia aku ai, a ina paha ua kamaaina ka mea kuai a haawi aku paha i ka mea i kuai, a i haawi ia aku ai e kakau ia no pela, a ina aole i kamaaina ia ia, alaila, o ka inoa o ka mea i kamaaina nana i hooia i ke kupono o ke kuai ana aku ia ia ; a e malama mau ia ka palapala hooia aia kanaka. A o ua buke nei i na manawa a pau a ke Kuhina Kalaiaina, a o kona hope paha, e makemake ai e nana, e hoohamama ia mai no ia ia laau.

PAUKU 3. O ka pahu, omole, a me kekahī ope e ae, kahi e waiho ai na Laau Make e kuai ia ai a haawi ia aku, e kau ka hoailona mawaho, me ka hua olelo "Laau Make" ma na hua palapala nunui, ma ka olelo Enelani a me ka Hawaii, me kekahī hoailona kupono pu i aponoia e ke Kuhina Kalaaina, i kumu e ike ia ai ke ano popilikia o ka mea iloko.

PAUKU 4. O kela a me keia Kahuna Lapaau, mea hana laau, a mea kuai laau paha, nana e hana, kuai a haawi aku i kekahī kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hana ia ai, ua komo nae kekahī Laau Make a mea paha e poino ai ke ola o ke kanaka, a e lawe ia ma ke ano he laau ; e hookomo ia maloko o kana mau buke ia kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hanaia ai i olelo ia, me ka wa pu, a e pakui ia aku me kona inoa pu, a i ole ia, me ka inoa o ke Kahuna Lapaau, nana i hahai mai i ke ano o ka hanaia ana o ka laau, me ka inoa pu o ka mea i haawi iaaku ai, a aole no e hanaia, kuai ia, a haawi iaaku ia kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hanaia ai, ke ole e pakui ia mai ka inoa o ka mea nana i hana, kuai, a haawi aku ia, a i ole ia ka inoa o ke Kahuna Lapaau nana i kuhikuhi i ke ano a pau o ka hanaia ana o ka laau ; a o kela a me keia kuhikuhi ana i ke ano o ka laau e hana'i e malama ia maloko o na buke, a oia mau buke a me na kuhikuhi ana, e waiho ia mai i ka nana ana o ke Kuhina Kalaaina a me kona hope paha ma na wa a pau.

PAUKU 5. O ka mea e kue ana i na mea i oleloia maloko o keia Kanawai e uku no i na dala, aole e oi aku mamua o ka hookahi tausani, no kela a me keia hewa.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA WAHI E KU AI NA HALE LOLE BIPI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e kukuluia kekahī Hale Lole Bipī, ma kekahī wahi iloko o keia Aupuni, kahi i papaia i keia manawa, a ma neia hope aku paha, e ka Papa Ola, aole ho kupono e kukuluia malaila.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOHUIKALA AI I KE KUHINA WAIWAI.

No KA MEA, ma ka Palapala Hoike o ke Kuhina Waiwai ua ikeia ua haawiia i na ona o ka Mokumahu *Kilauea*, Eono Tausani Dala, me ka manao nae e hoihoiia mai kela mau dala, ke hooholoia he haawina dala kokua ;

A NO KA MEA, ua ikeia hoi, ua haawiia i ke Alii Wahine Kane-make Kalama i na dala elua tausani elimia haneri ;

A NO KA MEA, ua hooliloia'ku kela mau puu dala mahope o ka noonoo pono ana a mamuli o ke kauoha a ka Aha Kuhina ;

A NO KA MEA, ua noi mai ke Kuhina Waiwai e hooholoia i Bila e hoohuikala ai i ka poe i pili ia lakou keia mau hana malalo o ke kanawai, a e hookuu aku ia lakou, a e hoaponoia ia mau haawina ; nolaila,

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kanikanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ma keia ua huikalaia a ua hookuu loa ia ke Kuhina Waiwai a me na mea e ae i pili ma ke kanawai, no ka hooliloia ana o ia mau dala, a e hooponoponoia na buke dala o ka Oihana Waiwai ma ia ano.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA KOMISINA HOOPONOPONO I NA MEA HOOPAAPAA NO NA KULEANA ALANUI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kanikanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e noho kekahi i hoa no ka Papa Komisina

no na ala liili, e hooponopono i kekahi hihia, ina ua pili ia ia a i kona lioahui paha, kekahi pono o ka hihia e hanaia ana ia manawa.

PAUKU 2. Ina i hakahaka ka Papa Komisina e like me ka mea i oleloia e keia Kanawai, alaila na na hoa i koe e palapala koke aku i ke Kuhina Kalaiaina i hoonohoia'i e ke Kuhina kekahi mea e i panihakahaka e hooponopono no ia hihia.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la aku e hooholoia'i. Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOOLI AI I KA PAUKU 788 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia, a ma keia ua hoololiia ka Pauku 788 o ke Kanawai Kivila, a penei ia e heluheluia ai:

"PAUKU 788. E wehe ia na wahi koho balota e na Luna Nana Koho, a e hoolahaia pela, i ka hora ewalu o kakahiaka o ka la koho, a e mau no ka hamama ana a hiki i ka hora clima o ke ahiahi, alaila pau. Me ka balota e koho ai ka poe koho, a e haawi aku kela mea koho keia mea koho i kona balota i kekahi o na Luna Nana Koho, a i ka loaa ana ia ia, e kena aku oia i ke Kakauolelo o ka la koho, e kakau hoike i ka inoa o ka mea nana i haawi ae, aole hoi e nana ka Luna Nana Koho i ka inoa o ka mea i kohoia maloko o na balota; aka, e nana oia i ka balota a maopopo ka pakahi o kona ano, a ina e maopopo ka pakahi o ka balota, e hookomo no oia iloko o ka pahu balota, aka hoi, ina e maopopo he palua a oi aku paha ke ano o kekahi balota, alaila, e hoomaopopo lea oia pela, a e hooleia ua balota nei. Aka, e ae ia no na poe koho a pau, ke make-make lakou e hana pela, e hookomo i ka balota iloko o ka wahi i pani paa ia, mamua o ka haawi ana aku i na Luna Nana Koho, e hookomo iloko o ka pahu balota; aka hoi, e pili ana no na Pauku 794, 795 a me 807 o ke Kanawai Kivila i ia ano balota. Aole e wehe hou ia na balota mahope o ko lakou waihoia ana

iloko o ka pahu balota ; a hiki aku i ka manawa e hookaawale a e helu ia ai e na Luna Nana Koho.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H., 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOPAU AI I KA MOKUNA X O KE KANAWAI KIVILA, A E HOOPONOPONO AI I KA OIHANA AOPALAPALA O KE AUPUNI," I APONOIA I KA LA 10 O JANUARI, M. H. 1865; ME KA HOOKUI AKU I NA PAUKU 26 (A), 26 (B), A ME 26 (C), MAHOPAE AE O KA PAUKU 26 O UA KANAWAI LA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O ke kanawai e hoopau ai i ka Mokuna X o ke Kanawai Kivila, a e hooponopono ai i ka Oihana Aopalapala o ke Aupuni, i aponoia ai i ka la 10 o Januari, M. H., 1865, ke hoololi ia nei, a ma keia ua hoololiia, ma ka hookui ana mahope ae o ka Pauku 26 o ua Kanawai la, i keia mau pauku :

PAUKU 26 (A). Na na makua, a na na kahu paha, e hoolako i na haumana iloko o na Kula Aupuni, i na buke, a me na mea e ae e pono ai ko lakou imi ana i ka naauao.

PAUKU 26 (B). Ina i lako ole kekahi haumana i kona mau makua, a kahu paha, i na buke, a me na mea e ae e pono ai ka imi ana o ka naauao ; alaila, e hoolako ka Luna Kula iaia, a e hookaa ae oia i ka lilo no ia mau mea mai loko ae o ka puu dala kula o ia Apana.

PAUKU 26 (C). Na ka Luna Kula e hai aku i ka Luna Auhan o ka Apana, i na inoa o na haumana i hoolako ia i na buke a me na lako e ae i hoolakoia e like me ka pauku maluna ae, a me ka nui o na dala i lilo no kela haumana keia haumana me na inoa pu o na makua, a o na kahu paha i pili ai ia lakou ka hoolako ana, a na ka Luna Auhan e hookomo ia mau dala iloko o ka bila auhan oia makua, a kahu paha no ia makahiki ae, a e ohi no oia ia dala ; ina nae i ike maopopo ka Luna Kula, he mea hiki ole i ua makua la a kahu paha, ke hookaa i na dala i lilo ai no na buke a me na lako e ae, alaila, e hiki no

iaia ke kuu aku i kekah i o ia dala, a ina dala a pau loa paha,
i lilo ai no ia mea, e like me kona manao ana he pono.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai kona la i hooholoia'i.
Aponoia i keia la 22 o June, M. H., 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

Е ПООХОЛО ПОНО АИ КА ХООПОНОПОНО АНА О НА ПАЛЕНА АИНА МАМУЛИ О КА
HOOKOHUIA АНА О НА КОМИСИНА НАНА Е ХООПОНОПОНО И НА ПАЛЕНА АИНА;
А Е ХОАКЕАИА'I КА МАНАВА И ХААВИА МА КЕ КАНАВАИ АПОНОИА И КА
ЛА 23 О АУГАТЕ, М. Н., 1862, И КАПАИА "НЕ КАНАВАИ Е ХОНОННОНО АИ И
ПОЕ КОМИСИНА НО НА ПАЛЕНА АИНА."

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Auquini:*

PAUKU 1. Ma keia ua hoakeaia ka manawa i haawiiia e hana
ai ka "Poe Komisina Palena Aina," i hoonohonohoia lakou ma-
muli o ke Kanawai i aponoia ma ka la 23 o Augate, M. H., 1862.
Ua hoololilia ka manawa i haawiiia ia lakou a hiki i ka la 23 o
Augate, M. H., 1874.

PAUKU 2. Na ke Kuhina Kalaiaina, me ke aponoia mai o ke
Alii ka Moi, mahope iho o ka hooholoia ana o keia Kanawai,
e hookohu i hookahi Komisina a mau Komisina paha o na
Palena Aina, e noho ma ia Oihana ma ka oluolu o ke Kuhina.
Aole nae e hookohuia kekahi o na Lunakanawai o ka Aha Kie-
kie i Komisina o ia ano. A he mana ko ke Kuhina e pani i ka
hakahaka ina i loaa ia mea ma ka make, ka hoopauia ana, a ku-
mu e ae paha. Aole no e oi ka nui o na Komisina mamua o ke
Komisina hookahi no kela a me keia apana hookolokolo, e hiki
no nae ke huiia ma ka lima o ke Komisina hookahi he mau
apano okoa.

PAUKU 3. O ka poe mea Ahupuaa aina, a Ili aina paha ua aeia
lakou e hookomo i ko lakou palapala noi no ka hoakaka ana a
me ka hooiaio ana o na palena o ko lakou mau aina, i kela me
keia manawa a hiki i ka la 23 o Augate, 1873.

PAUKU 4. O ka poe mea Ahupuaa a Ili aina paha i loaa ole
nae ia lakou ka palapala awada o na Luna Hoona Kuleana Aina,
a i ole ia o ka Palapala Sila Nui, a palapala hoolilo paha no ka

Moi mai, aole hoi he palapala e hoakaka na palena o ia aina o ia poe a pau, ua kauohaia lakeu, iloko o na makahiki he elima, mahope o ka la 23 o Augate, M. H., 1868, e waiho aku imua o ke Komisina o ka Apana kahi e waiho ana ka aina, i palapala noi, e noi ana e hoomaopopoia a e hooiaioia na palena o ia aina e ke Komisina, a e kona hope paha ma ka oihana. Maloko o ia palapala noi e hai aku ia i ka inoa o ka aina me na inoa o na aina e pili ana, me na inoa o ka poe Ona o ia mau aina, a e hoakaka hoi i na palena o ka aina i koiia ma ka palapala ana aina a ma ke ano e ae paha.

PAUKU 5. Aia a loaa i ke Komisina Aina ka palapala hoopii i oleloia maluna, alaila, e hoike ae imua o ka mea a mau mea paha nona ka aina, a me ka poe mea aina e pili ana ia lakou, i ka manawa e hooloheia'i no ia aina. E ninaninai ke Komisina i na hoike a pau i laweia imua ona, a e hele kinoaku kela maluna o ka aina ke noiiia mai ekekahi o na aoao elua, a ma na ano e ae hoi e imi kela i mea e hoomaopopo ai i ka pono oiaio o na palena aina. Aia a hoopukaia ka olelo hooholo a ke Komisina, nana no e hoakaka i na palena i hooholoia ma ke ana maoli ana, ma ke ano o ke kii o ka aina, a ma na hoailona palena paha, a makekahi hapa paha o keia mau mea, a ia lakou no ka mana e kauoha aku e hanaia keia mau ana aina a hoailona paha, e like me ko lakou mea i manao ai he pono, a na ka poe hoopii na lilo a pau ; aka, aole no e hiki ia lakou ke hoololi ae ikekahi palena i koakakaia ma ke ana ana iloko o ka Palapala Sila Nui, na palapala hoolilo mai ka Moi mai, a mai ka Papa Hoona Kuleana mai paha.

PAUKU 6. Ina e hoohalahalakekahi no ka olelo hooholo o kekahi Komisina, alaila, e hiki no ia ia ke hoopii hou ae i ka Aha Kaapuni o ia Mokupuni, a i ole ia imua o ka Aha Kiekie, a na ka Aha no e hoolohe a e hooholo no ia hibia ma ka banako, a e hoolohe i na olelo o na hoike hou i laweia mai ; aka hoi, o ka mea nona ka aoao e hoopii ana pela, e hai e aku oia no kona hoopii ana imua o ke Komisina, iloko o na la he kanakolu, maope iho o ka hooholoia ana o ke Komisina, me ka hookaa mai i na koina a e waiho mai i palapala hoopaa no na koina e hiki mai ana mahope, e like hoi me ka hana mau ana ma ka Aha Kiekie a me na Aha Kaapuni ma ka hoopii hou ana ; aka hoi, ina ma ka aina ekekahi mea aina, aole hoi ona hope kupono e

hana nona maloko o keia Aupuni, e hiki no ia ia ke hoopii hou maloko o ka makahiki hookahi, mai ka hoopuka ana o ka olelo hooholo.

PAUKU 7. Ina i kekahi manawa ua hoopii ae kekahi e like me ka olelo o ka pauku maluna iho, alaila na ua Komisina nei e hooili aku imua o ka Aha kahi i hoopii aku ai i ka moolelo o ia hilia a me ke kope o kana olelo hooholo ; a e heluheluia ia mooolelo i mea hoike, a e laweia ka olelo a na hoike i kakau oleia mamua, aole nae ka na hoike e ae.

PAUKU 8. He mana ko keia mau Komisina nei e hoohiki i na hoike, e hoopai i ka poe i hoowahawaha mai, e hoopanee i ka hana, e kena i na hoike, na buke me na palapala a e hoopuka i na palapala boomalu waiwai e loaa mai ai ke dala koina, e like hoi me ka mana e haawia nei e ke Kanawai i na Lunakanawai Hoomalu a me na Lunakanawai Apana.

PAUKU 9. Ina e waiho ole mai kekahi mea Ahupuaa a Ili aina paha i kona palapala noi imua o ke Komisina e like me na olelo o keia Kanawai, a hiki aku i ka la 23 o Augate, M. H. 1873, e hiki no i ua Komisina nei ke kena aku iaia, ke kanohaia pela e ke Kuhina Kalaiaina a e ka Loio Kuhina paha, alaila na ke Komisina e hooholo a e hooiaio no na palena o ke Ahupuaa a Ili paha, a e auhau ia ka mea nona ia aina ma ka papalua o na koina, no kona palaka ; e hiki no nae iaia ke hoopii hou ae, e like me ka mea i hai ia ma ka Pauku 6 o keia Kanawai.

PAUKU 10. Aole no i aeia ke Kuhina Kalaiaina, a ke papaia nei mahope iho o ka hooholoia ana o keia Kanawai, e hoopuka i kekahi Palapala Sila Nui ma ka inoa mamuli o na olelo hooko o ka poe Hoona Kuleana Aina, ke ole i hoomaopopo lea ia na palena o ka aina ma ua Palapala Sila Nui nei, e like me ka mea i hooholoia e kekahi Komisina no na palena aina i hookohuia mamuli o keia Kanawai, a e ke Komisina hookahi paha i make aku nei, a o ka Aha Hookolokolo paha i kahi i hoopii hou aku ai.

PAUKU 11. Na kela Komisina keia Komisina e malama i moolelo o kana mau hana a pau maloko o na buke i hoolakoia mai e ke Kuhina Kalaiaina, a i ka pau ana o na hana o ke Komisina, e hoihoiia'ku keia mau buke i ke Kuhina a nana e malama.

PAUKU 12. E kakauia na palapala hooiaio o na Komisina ma ka pepa i hoailona pai ia e ke Aupuni, i hoolakoia mai ai e ke Kuhina Kalaiaina ; a na na Komisina no e ohi i hookahi

dala no kela a me keia palapala hooiaio i hoopukaia eia, a e haawi aku i ke Kuhina Kalaiaina no ka pono o ka Waihona Aupuni.

PAUKU 13. O na palapala noi a pau i waiho ia'ku me ke Komisina i hookohuia mamuli o ke Kanawai no ke Komisina Palena Aina, i aponoia ma ka la 27 o Iulai, M. H. 1866, me na moolelo a pau o ia Komisina a hiki aku i kona wa i make ai, e hoihoi koke ia no ia mau mea maloko o ka lima o ke Komisina nana ka mana malalo o keia kanawai.

PAUKU 14. E ukuia keia mau Komisina i umi dala pakahi no kela me keia la a lakou e noho mai ai ma ka hooponopono ana i na palena aina, a me na lilo pu o ka hele kino ana'ku e nana i ka aina. Elua dala no kela me keia palapala hooiaio i haawia ; kanalima keneta no kela me keia haneri o na huaolelo maloko o ka hoakaka ana o na palapala hooiaio ; a he iwakalua-kumamalima keneta no kela me keia haneri huaolelo maloko o ka moolelo o ka hana.

PAUKU 15. Ma kela a me keia hoopii e ukuia na koina e ka mea hoopii a e ka mea pale paha, a i ole ia e mahelcia paha iwaena o laua e like me ke kaulike a me ke kupono, aia no ia i ka manao o ke Komisina. E hiki no nae ke hoopii e like me na olelo maluna.

PAUKU 16. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia ai, a o na kanawai me na hapa kanawai a pau i kue i keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 893 O KE KANAWAI KIVILA, E HOAKEA AI I NA MANA O NA AIIA HOOIMALU MA KEKAHI MAU KUMU KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ma keia ua hoololiia ka Pauku 893 o ke Kanawai Kivila, ma ke kapae ana i na huaolelo "na dala hookahi haneri, he baole ma kekahi aoao, a ma na aoao elua paha," a ma ka

hookomo ana ma ia wahi i na huaolelo "elua haneri dala," a e heluheluia ka hope o ia pauku penei :

"No lakou wale no ka mana e hookolokolo mua, ma ko lakou mau Apama, ma na hihia a pau e kupono ana i na Aha Hoomalu, a me na hihia a pau i oi ole aku ai ka waiwai i hoopaapaaia mamaua o na dala elua haneri. He mana ko lakou ma na hihia karaima, iloko o na palena o ko lakou mau apama hookolokolo, e hopu, e ninaninau, e hoopaa, a e hookuu paha i ka poe hoopiiia."

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o ka hooholo ia ana, a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau, e kue ana i keia kanawai ma keia ua hoopauia.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOHUI A E PAI I NA KANAWAI HOOPAI KARAIMA O KE AUPUNI MA KA OLELO HAWAII A ME KA OLELO BERITANIA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ma keia ua kauohaia na Lunakanawai o ka Aha Kiekie e kauoha aku e hoohuiia a e hoomakaukauia no ka pai ana, ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania, i na Kanawai Hoopai Karaima o keia Aupuni, i kau ai me ka mana a hiki i ka pau ana o keia kau Ahaolelo.

PAUKU 2. Ma keia, ua kauohaia ke Kuhina Kalaiaina e kauoha aku e pai ia ma ka olelo Hawaii, me ka olelo Beritania, i na Kanawai Hoopai Karaima i hoohuiia a hoomakaukauia no ho'i, e like me na mea i hoakakaia ma ka Pauku 1. A ua kauohaia oia e kikoo aku i ke Kuhina Waiwai i dala no na lilo a pau no ia pai ana, e haawiiia mailoko mai o na dala i hoolilo ole ia mamua.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPAI ANA I KA POE HEWA MA KA BARRATRY.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

Ina kekahi kapena, kekahi luna e ae, a kekahi luina paha o kekahi moku e holo ana ma ka moana, a ma kekahi wai e ae paha malalo ae o ka mana o keia Aupuni, e kaili aku me ka manao ino, i ua moku la, a me kekahi mau ukana paha e waiho ana maluna o ua moku la, ke hiki aku ke kumukuai o ia ukana i ke kanalima dala, a e haawi aku paha i ua moku la i ka poe powa mamuli o kona manao ilio, ua manaoia ua hewa ia mea ma ka feloni, a ina e hoahewaia, alaila, e hoopaiia ma ke dala aole oi aku mamua o na dala he Umi Tausani, a i ole ia e hoopaiia ma ka hoopaaaho a me ka hana oolea aole i oi aku mamua o na makahiki he umi, a i ole ia ma ia mau hoopai elua, e like me ka ano hoi o ka ofena.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKOMO MAI ANA I KE KELEAWE KAPILI MOKU ME NA METALA E AE I HANAIA MA KE KAPILI ANA OLALO O KA MOKU ME KE DUTE OLE.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hooholoia a ma keia ua hooholoia, o ke Keleawe kapili moku me ka Zinika a me na Metala e ae a pau i hanaia e kapili malalo o ka moku, e hookomoia me ke dute ole.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HAawi ANA I NA KIAAINA O NA MOKUPUNI O HAWAII, MAUI, OAHU A ME
KAUAI I KA MANA E HOOHIKI.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. Mai ka la e hooholoia'i keia kanawai, he mana no
ko na Kiaaina o na Mokupuni o Hawaii, Maui, Oahu a me Kauai,
e hoohiki a e lawe i ka olelo i hoohikiia o na hoike, ma na mea
a pau e pili ana i ko lakou oihana.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKOMO AI I KEKABII MAU MEA HOOLUU ILI ME KE DUTE OLE.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. Mai ka la aku e hoolahaia'i keia Kanawai, e hoohomoia ka ili laau Oka, ka "Catechu," a me na mea e ae i komo
ai ka mea i kapaia "tanning," a i laweia no ka hana hoolulu ili,
me ke dute ole.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I KA HOOIATO ANA O NA PALAPALA HOOLILO.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae
Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. Mai ka la aku e hooholoia'i o keia Kanawai, ua ha-
awilia ka mana i ka Lunakanawai Kaapuni o ka Mokupuni
Oahu, e hooiaio i na palapala hoolilo waiwai paa a pau, e like
me ka mana o na Lunakanawai Kaapuni o na Mokupuni e ae.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KA MOKUNA XXI, PAUKU 5, O KE KANAWAI HOOPAI KARAIMA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololia a ma keia ua hoololia ka Pauku Eliima o ka Mokuna Iwakaluakumamakahī o ke Kanawai Hoopai Karaima, a penei e heluheluia'i.

“PAUKU 5. O ka mea lawe i ka waiwai aihue e like me na dala be hookahi haneri a keu aku paha, e hoopaaahaoia no oia ma ka hana ooolea, a hala na makahiki aole e oi aku i elima, a me ka uku aole e oi aku i na dala elima haneri, a ina hoi ua like me na dala malalo o ka haneri hookahi ka waiwai i laweia, e hoopaaahaoia no oia me ka hana i ka hana ooolea, aole nae e oi aku i na makahiki elua, a me ka uku i na dala aole e oi aku i na dala he hookahi haneri. Aka hoi, ina o ka hewa mua keia, a ua hoi-hoia'e i ka mea nana ka waiwai, ka waiwai a pau loa e like me ka mea i laweia e ka mea nana i lawe pono ole, alaila, aole e hoopaaahaoia ka mea lawe no keia hewa.”

PAUKU 2. Na na Aha Hookolokolo Hoomalu a me Apana e hookolokolo i ka poe i hoopiiia mai imua o lakou, no ka hewa o ka lawe ana i ka waiwai aihue, ina i emi ka uku o ka waiwai i laweia malalo o ka hookahi haneri dala.

PAUKU 3. E lilo keia i kanawai mai kona manawa e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 434 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololia a ma keia ua hoololia no ka Pauku 434 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluheluia'i :

“PAUKU 434. O ke koina no ka hooiki kupa ana, no ke

kakau inoa ana i ka olelo hoike, a no ka haawi ana i ka palapala hoike elima dala no ia ; aka hoi, e hiki no i ke Kuhina Kalaiaina, ina e manao oia he pono, ke hookuu aku no kekahihapa oia uku, a o ka uku pau loa paha, no ka poe eemoku i laweia mai mamuli o ka Papa Eemoku ke makemake lakou e hoohiki i kupu Hawaii.

PAUKU 2. E lilo keia i kanawai mai ka la aku i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 24 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HIKI AI KE HOAIE I DALA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Waiwai mahope o ke kauoha o ke Alii ka Moi, iloko o ka Aha Kuhina, e hoopuka aku ma kela a me keia manawa, he mau Bila Dala Aupuni, aole nae e oi aku i ka Hookahi Haneri Tausani Dala, me ka ukupanee, aole nae e oi aku mamua o na keneta eiwa no ka dala hookahi no ka makahiki. O keia mau Bila Dala Aupuni, e kakau inoa ia e ke Kuhina Waiwai a me ka Luna Buke Helu Aupuni, a e hookaa ia e like me na olelo maloko o ua mau bila la, aka nae aole e oi aku i na makahiki he iwakaluakumamalima mai ka la o ke kakauia ana.

PAUKU 2. O ia mau Bila Dala Aupuni, ua manaoia he kumu kupono no ia e hiki ai ke hoaie ia na dala waiho wale ma ka Waihona Dala o ke Aupuni, no kekahihapa aole oi aku i na la he kanaono.

PAUKU 3. O ke kanawai i kapaia he kanawai e hiki ai i ke Kuhina Waiwai e hoaie aku i dala no kekahihapa mau kumu, i aponoia i ka la 27 o Iulai, 1866, ma keia ua hoopatia.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KUHUKUHI AI KAHU E HOOPAE AI I NA BIPI MA HONOLULU.

E hoooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ko Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke kuhikuhi i kekahi uapo ma kahi hohonu o ka wai i hiki i na moku pili aina e pili aku, i wahi e hoopae aku ai ma Honolulu i na bipi a pau i laweia mai maluna o na moku holo pili aina, a oia wahi no e hoolahaia i ekolu mahina maloko o ka olelo Hawaii a me ka olelo Beritania ma'na nupepa a i elua i paia nei ma Honolulu.

PAUKU 2. Ma keia ua kanohaia ke Kuhina Kalaiaina e kuai no ke Aupuni Hawaii i kahi kupono i uapo a i alanui kahi e hooleia na bipi a pau i laweia mai ma ke awa o Honolulu maloko o na moku pili aina, a e ukuria no ia wahi mai na dala i loaa mai ma ke kuai ana i ka waiwai paa. E hoakaka no hoi ua Kuhina la i na uku kupono no ka hoopae ana ma ia uapo.

PAUKU 3. Ina e hoopac aku kekahi kanaka i ka bipi mai ka moku holo pili aina ma kekahi napo a ma kahi e ae paha iloko o ke awa o Honolulu, koe wale no kahi i oleloia a i hoolahaia hoi e ke Kuhina Kalaiaina e like me ka mea i oleloia iloko o ka Pauku 1 o keia kanawai, e hoopaiia oia i na dala aole e emi malalo o ka iwakaluakumamalima, aole hoi e oi aku mamua o ka hookahi haneri no kela a me keia hewa, a e liki no ke hoopaaia ka moku nana i lawe mai i na man holoholona la, a i hoopaeia iuka mai luna mai o ua moku nei no na dala hoopai a me na koina.

PAUKU 4. E lilo keia i kanawai mai ka la aku o kona hoooholoia ana.

Aponoia i keia la 24 o June, M. H. 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

NO KA HOOMALU ANA I NA HOLOHOLONA HOLO WALE.

OIAI ua nui ka lilo o kekahi poe ma ka lawe ana mai i kekahi mau holoholona kupono e holo wale ma na kuahiwi a me na ululaau o keia Pae Aina ; nolaila,

E hookoloia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Aole no e ki pu, aole e pepehi ma kekahi ano e ae, kekahi mea i na manu a me na holoholona holo wale i laweia mai mai naaina e mai, iloko o na makahiki elima mahope o ia lawe ana mai, malalo o ka hoopai aole e oi aku mamua o ka iwakalua dala no ka hana ana pela.

PAUKU 2. Aole no e lilo kekahi mea ma keia kanawai i mea e papai'a'i ka pepehi ana i na holoholona a me na manu i hoomopopoia he mea e poino ai ka lelulelu.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

КАМЕННАМЕНА Р.

HE KANAWAI

E HAAWI ANA I NA WAHINE MARC I NA POMAIKAI O KA UKU NO KA HOOPAA OLA.

E hookoloia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hiki no i ka wahine marc, ma kona inoa a ma ka inoa o kona kahu waiwai paha, me ka ae pu nae o kana kane marc, ke hana i palapala aelike no ka uku ana iaia i na dala hoopaa ola no kana kane. Ina e make ke kane iloko o ka manawa e ola ana ka wahine, alaila e lilo ia mau dala nona ponoi, a aole e laweia i mea e hookaa ai na aie o kana kane.

PAUKU 2. Ina e make ka wahine mamua o ka make ana o kana kane, alaila e ukuia ia mau dala i kona hooilina, a e manaoia oia no kekahi mahele o kona waiwai ponoi, aka nae e hiki no ke hookaaia i kekahi keiki a mau keiki paha.

PAUKU 3. Aole e acia ma keia Kanawai e ukuia mailoko
6

mai o ka waiwai o ke kano kekahi mau dala no ka uku hooi, e
oi aku i na dala elima haneri iloko o ka makahiki hookahi.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

E HOOPONOPONO AI I NA OLELO AELIKE MAWAENA O NA HAKU A ME NA KAUWA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O na palapala aelike a pau mawaena o na Haku a me na Kauwa, ina kekahi o na aoao elua he kanaka Hawaii maoli, e kakauia a e paiia ma na olelo elua, ma ka olelo Hawaii a me ka olelo Beretania, aole hoi ku i ke kanawai kekahi olelo aelike i hanaia ma ka olelo hookahi wale no.

PAUKU 2. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina ke hoomakaukau i mau pepa o ia ano i paiia ma na olelo elua me ka waiho hakahaka ana i na wahi o na hana, ka manawa, ka uku, na inoa, kahi e kepaia ai, a me kona wahi i noho mau ai.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai kona la i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

NO KA HAAWI ANA I NA PALAPALA LAIKINI NO KA LOLE ANA ME KE KUAI ANA I KA BIPI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hiki no i ke Kuhina Kalaiaina, i kela manawa keia manawa, ke haawi aku i kekahia mea e noi mai ana i palapala ae no ka lele ana a me ke kuai ana i ka bipi no ka makahiki hookahi, ma Honolulu, Lahaina, Wailuku, Hilo, Kawaihae, Kealakekua, Kaawaloa, Koloa, a me Hanalei, ke loaa mai i ke Kuhina i iwakalua dala, no kela me keia Palapala Ae, aole nae e pili keia i na bipi miko i laweia mai na wahi e ae o ke Aupuni.

PAUKU 2. I ka manawa e haawi aku ai ke Kuhina i ka Palapala Ae Kuai Bipi, e koi aku oia i ka mea i noi mai i Palapala Ae, e haawi mai oia i palapala hoopaa me na hope, kupono i ka manao o ke Kuhina no na dala elua haneri, no kona malama pololei ana i ka buke hoike o na hoailona o kela me keia holoholona ana i lole ai a i kuai ai, me ka inoa o ka mea nona ka holoholona, me ka inoa o ka mea, a o na mea paha nana i haawi mai ia ia, a me ka la i haawi ia mai ai a i lole ia ai ; a no kona malama makaukau ana i ua buke hoike nei i hiki i kela mea keia mea i makemake e nana.

PAUKU 3. O kela mea keia mea e lole ana a e kuai ana paha i ka bipi ma Honolulu, Lahaina, Wailuku, Hilo, Kawaihae, Kealakekua, Kaawaloa, Koloa, a me Hanalei, me ka loaa ole mapua o ka Palapala Ae, e like me ka olelo ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, e hoopai ia oia, aole e emi malalo o na dala he umi, aole hoi e oi aku i na dala he iwakaluakumamalima, no kela hewa keia hewa, aia no i ka manao o ka Aha Hookolokolo.

PAUKU 4. E kakau inoa ia na Palapala Ae Lole Bipi a Kuai Bipi e ke Kuhina Kalaiaina, a e Sila ia hoi me kona Sila Oihana ; aole hoi e hiki ke hoolilo i kekahī Palapala Ae oia ano ia hai.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai i ka pau ana o na la he kanakolu, mai ka hooholo ia ana, a o na Kanawai me na hapa Kanawai a pau e kue ana i keia, ua hoopau ia.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I NA PAUKU 255 A ME 255 O KE KANAWAI KIVILA, A E HOOKOMO AKU I PAUKU HOU, E HELUIA PAUKU 256A.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaikanwai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 255 o ke Kanawai Kivila a e heluheluia penei :

"PAUKU 255. E hiki no ke Kuhina Kalaiaina, me ka ae mai o ka Moi e hoopuka aku i Palapala Sila Nui na ka mea nana i imi, a na ka mea nana paha i hoomaikai i kekahī mea wili a

mea hana lima, a mea i hanaia me ke akamai, he mea hoi o ke ano e pono ai na oihana akamai, a me ka mahiai, a me ka hana lima ; a ma ia Palapala Sila Nui e haawi aku i ua mea imi a mea hoomaikai nei, nona wale no ke kuleana a me na pomaikai oia mea hou laha ole, ana i hana ai, no ke kau makahiki, aole i oi aku i ka umi, i hoakakaia maloko o ua Palapala Sila Nui nei, a ma ka hoopuka ana i ua palapala la, e ukuia mai i ke Kuhina Kalaiaina i hookahi haneri dala, no ka pomaikai o ka Waihona Dala o ke Aupuni."

PAUKU 2. E hoololia a ma keia ua hoololia no ka Pauku 256 o ke Kanawai Kivila a e heluheluia penei :

"PAUKU 256. O kela mea keia mea imi a hoomaikai oia ano, mamua o ka loaa ana ia ia ka Palapala Sila Nui, e haawi aku no oia i ke Kuhina Kalaiaina, he palapala e hoakaka lea ana i ke ano o ka mea ana i imi ai a i hoomaikai ai, a me ke ano o ka hana ana me ia mea, a me ke ano no hoi o ke kapili ana, a kunkulu ana, a hoohui ana paha, o ia mea ; a ina he mea paahana e haawi pu aku oia me ka palapala hoakaka i ke ano, me ke kii, a me ka modela paa pono o ia mea paahana ; a ina he kanaka kupa o keia aina, e haawi aku oia iloko o ka lima o ke Kuhina Kalaiaina he kanakolu dala, a ina he kanaka ia no ka aina e mai e uku oia i hookahi haneri dala no ka pomaikai o ka Waihona o ke Aupuni."

PAUKU 3. E hoololia a ma keia ua hoololia no ka Haawina Eha o ke Kanawai Kivila, e pili ana "No ka holo mua ana o ka mahiai a me na hana lima," ma ka hookui ana mahope iho o ka Pauku 256 o ke Kanawai Kivila he Pauku hou e heluheluia penei :

"PAUKU 526 (A). O ka mea nana i imi a loaa kekahī Oihana hou a Oihana akamai, a e makemake ana oia e hoakea i ka manawa e hookoia ai kana hana, e hiki no iaia ke waiho aku iloko o ke Keeaa o ke Kuhina Kalaiaina he palapala e hoakaka ana i kona manao a me ke ano nri o kana hana i manao ai e hana, a e nonoi aku ana e hoomaluia kona pono a hiki i ka manawa i hooko pono ia, ke uku ia mai na dala he kanakolu i ke Kuhina, alaila, e waihoa na palapala pale la ma ka pahu waiho palapala huna o ka Oihana Kalaiaina a e waiho hunaia malaila. A iloko o ka makahiki hookahi ma ia hope aku, ina na make-make ka mea noi mai e loaa iaia ka pomaikai mamuli

o kona palapala pale, alaila, e waiho aku ma ke Keena o ke Kuhina Kalaiaina i ka palapala hoakaka, hoomaopopo, a ina kii i kahaia me ke kii maoli, a e nku mai i ka uku i oleloia no na Palapala Sila ma ka Pauku 256 o ke Kanawai Kivila o keia Aupuni.

PAUKU 4. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o ka hooholoia'na, a o na Kanawai a me na hapa Kanawai e kue ana i keia na hoopan ia.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AI I KA PAUKU 3 O KE KANAWAI E HOOPONOPONO AI I KA LAWÉ ANA
I NA OHUA EEMOKU MAWAENA O NA MOKUPUNI O KEIA PAE AINA.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pee
Aina, i akoukou iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. E hoololilia a ma keia ua hoololilia no ka Pauku 3 o ke Kanawai e hooponopono ai i ka lawe ana i na Ohua Eemoku mawaena o na Mokupuni o keia Pa'e Aina, a penei e heluheluia'i :

"PAUKU 3. Aole e aeia kekahī moku e lawe i na ohua e oi
aku ana i ka ohua hookahī no kela a me keia alua tona i kakau
kope ia ; koe nae na mokumahu, e hiki no ia lakou ke lawe i
elua ohua no kela a me keia akelu tona i kakau kope ia. Ina
e laweia e kekahī moku na ohua e oi aku ana ka nui mamua o
ka nui i hoakakaia maluna, alaila e hoopaiia ke kapena i elima
dala no kela ohua keia ohua i laweia pela, e kela Lunakanawai
keia Lunakanawai Hoomalu a Apana paha, a no ke Aupuni ia
mau dala. Maluna o ka papahēle o kela a me keia mōku, i loaa
ka palapala ae lawe ohua, a Hoopaa mau ia, oiai e holo ana i
hookahī pahu i pīla i ka wai, aole no e emi ka nui o ia pahu
i na barela elua ; a malalo o ka papahēle, ma kahi e loaa
koke ai, e malama mau ia he man pahu berena maikai, a raiki
paha, a me ka ia paakai, a me ka wai e like ka nui me ka mea
e kauoha ia e ka Luna Awa o Honolulu, i kela a me keia
manawa. A ina hoi e lawe ole ke kapena i ka nui o ka wai,
a me na mea ai i kauohaia e ka Luna Awa o Honolulu, alaila

e hiki no ka Luna Dute Nui ke hoopau ai i ka palapala ac o ua moku la, a e hoopaiia ke kapena moku i hana pela i na dala aole e oi aku i ka haneri hookahi, ke ku ka hewa ia ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apana paha."

Aponoia i keia la 22 o June, M. II., 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I NA PAUKU 118, 119, A ME 120, A E HOOPAU ANA I KA PAUKU 121
O KE KANAWAI KIVILA.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Aholelo o ko Hawaii Pae
Aina iakoakoa iloko o ka Aholelo Kaukanawai o ke Aupuni :*

PAUKU 1. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 118, a penei e heluheltua'i :

"PAUKU 118. Na ke Kuhina Kalaaina e koho i Luna ma kela Apana keia Apana Auhau o ke Aupuni, aole nae ona lio kea i malama ia no ka hoolimalima, a oia hoi ka Luna Nana Lio Kea, a na ua Luna nei ma ka loaa ana i hookahli dala e nana i na lio kea a pau i lawe ia imua ona e nana, ma na la ana e e hoakaka ai, iloko o kona Apana Auhau, a ina ma ia nana ana e maopopo i ua luna nei, ua kupono kekahi lio kea no ka hoolaha alaila, e haawi oia i palapala e hooiaio ana pela i ka mea nona ka lio kea, me ka uku ole ; a ma ia palapala hooiaio e hiki no ka mea nona ia lio kea, ke malama ia lio kea ma kona wahi ponoi no kona pomaikai iho wale no. Aka nae, ina aole i loaa i ka mea nona ka lio ua palapala la, alaila, e hiki no ke hoopai ia oia i ka dala hookahi no kela me keia la ana i kue ai i na olelo o keia Pauku, a e hiki no ke hoopii'a no ia uku hoopai imua o na Lunakanawai Hoomalu a Apana paha ; Aole nae e pili keia Pauku i na lio kea i hiki ole aku i ka umikumamalua malama."

PAUKU 2. E hoololiia a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 119 o ke Kanawai Kivila, a penei e heluhelu ia ai.

"PAUKU 119. Na ke Kuhina Kalaaina ma ka uku ana ia ia

i na dala elima, e haawi i palapala ae i kekahi mea, ma kona hoike ana ia ia i ka palapala hooiaio o na Luna, e like me ka olelo ma ka Pauku 118. E malama, a e hoolimalima paha i ka lio kea i olelo ia ma ia palapala hooiaio, i mea e hoolaha aku; ina nae i hiki aku ia lio kea i na mahina he umikumamawalu mai ka hanau ana mai. E paa no ia palapala ae no ka makahiki hookahi mai ka la i palapala ia ai. O ka mea e kue ana i na olelo o keia Pauku ma ka hoolimalima ana i kekahi lio kea me ka loaa mua ole o ka palapala ae, e like me ka mea i hoomaopopo ia maanei, e hoopai ia oia i na dala he hookahi haneri ke ku ka hewa ia ia imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apaia paha. E hiki no ke hoolilo iaaku ia palapala ae ia hai, ina e kuai iaaku ka lio kea, ma ke Keena Kalaiaina hoi e hoololiiia ai aia nac i ka manawa e kuai maoli iaaku ai."

PAUKU 3. E hoololiiia a ma keia ua hoololiiia no ka Pauku 120, a penci e heluheluia'i.

"PAUKU 120. O kela mea keia mea e loaa ia ana ma kona aina kekahi lio kea auwana i like ka nui o kona makahiki me ka umikumamalua malama, a oiaku paha, e hiki no ia ia ke hoopii i ka mea nana ua lio kea 'la imua o kekahi Lunakanawai Hoomalu a Apaia paha, a ke ku ka hewa i ka mea i hoopii'a, e hoopai ia no oia i na dala he umi no ka mea aina nana i hoopii, a e hoouku ia no oia i na koina o ka hookolokolo ana. A ina i hoailona ole ia ua lio kea la, a ina paha aole e loaa ana ka mea nona ua lio kea la iloko o ka manawa elike ka loili me na la elima mai ka manawa i loaa mua ai ua lio kea la e hele hewa ana i ko hai aina, alaila, e hiki no i kela mea aina keia mea aina, o kahi i loaa ai kekahi lio kea, oia ano, e hele wale ana, ke kahe i ua lio kea la, a maluna o ka mea nona ua lio la ka poino, ke poino ka lio no ia kahe ana.

PAUKU 4. E hoopauia a ma keia ua hoopau ia ka Pauku 121 o ke Kanawai Kivila.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai mai kona manawa e hooholo ia ai.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E PILI ANA I NA MOKUMAHU HOLO PILI AINA O KO HAWAII NEI PAE AINA.

No ka mea, ma ka la umikumamakolu o Novemaba, makahiki hookahi tausani ewalu haneri kanaonokumamahiku, ua hanaia kekahli palapala aelike e ke Kuhina Kalaiaina ma ka aoao o keia Aupuni me ka Poe Hui Hooholo Mokumahu 'a me ka Holo Pili Aina o ko Hawaii nei Pae Aina, a ma ia palapala aelike ua ae ia e ukuaku i ua Poe Hui la i kekahli mau dala, aole emi malalo o na dala ewalu tausani, aole hoi e oi aku mamua o na dala he umi tausani, no ka makahiki hookahi, e hookaaia ma kela a me keia mahina, a e hoomaka ka helu ana oia makahiki ma ka la e hoomakuaku ai ka holo ana o ka Mokumahu *Kilauea*, a e haalele ua Poe Hui la i ko lakou mau pono a pau, NOLAILA ;

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i okaokoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ka palapala aelike i hanaia e like me na olelo maluna, ma keia ua apono ia, a ua hoolilo ia i mea e hoopaa i keia Aupuni, a ma keia ke ae ia nei e ukuaku i na dala kokua i oleloia ma ua palapala aelike la, a hiki i na dala he umi tausani no ka makahiki hookahi.

PAUKU 2. Ma keia, na haawiaia i ke Kuhina Kalaiaina ka mana e hana i palapala aelike me kekahli mau kanaka a me kekahli Ahahui ma ke Kanawai paha, no ka Hooholo Mokumahu Pili Aina, ma keia hopeaku, a e ukuaku no ia hana i kekahli mau dala aole i oi aku mamua o na dala he umi tausani no kela a me keia makahiki ; aka, ma ia aelike, e ae ua mau kanaka la a ahahui paha, e lawe mai i kekahli mokumahu maikai kupono i ka holo moana, aole emi malalo o na tona he eha haneri, a ma kela a me keia holo ana e ku na mokumahu la ma na awa o Lahaina, Kealukekua, Kawaihae a me Hilo, a hookahi holo ana a hoi mai maloko o ka pule hookahi.

PAUKU 3. Ma keia na haawiaia i ke Kuhina Kalaiaina ka mana e hana i palapula aelike me kekahli mau kanaka a me kekahli Ahahui ma ke Kanawai paha, no ka hooholo ana i kekahli mokumahu mawaena o Honolulu a me na awa ma ka Mokupuni o Kauai : a e ukuaku no ia hana i elima tausani

dala ma kela a me keia makahiki, a i hookahi holo ana aku a hoi mai o ua mokumahu la maloko o ka pule hookahi, a e ku no ua mokumahu la ma na ava o Nawiliwili, Hanalei, Koloa, a me Waimea.

PAUKU 4. Aole no e hoolimalima ia kekahī mokumahu malalo o keia Kanawai ina aole kau ia ka Hae Hawaii.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI AT KA PAUKU 1323 O KE KANAWAI KIVILA.

E hookoloia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. E hoololiia, a ma keia ua hoololiia no ka Pauku 1323 o ke Kanawai Kivila ma ka hookui hou ana i keia mau huaolclo.

“4. Ka loaa ana i ke kane a wahine paha i ka mai i kapaia ka Mai Pakc, ke hoike lea ia nae imua o ka aha, aole no he hiki ke hoolaia ua mai la, a ke hoike ia no hoi, ua kau mai no ia mai no na mahina he umikumamalua a oi aku.”

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KOKUA AI I NA MOKUMAHU HOLO MOANA.

NO KA MEA, o ka hoomau ana i ka hooholo pinepine a mau ana o na Mokumahu mawaena o keia Aupuni a me Kapalakiko, he mea nui no ia i ka pomaikai o keia Aupuni ; a no ka mea, o ke kukulu ana ia ano hooholo Mokumahu, he nui no na lilo i hiki ole ke alo ae, ma ka hoomakaia ana, a i hiki ole ke hoihoi ia mai e ka Oihana, NOLAILA ;

E hookoloia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Ma keia ke haawia nei ka mana i ke Kuhina Kalaiaina, ma ka aoao o ke Aupuni o keia Pae Aina, e hana i

olelo aelike me kekahi mau kanaka a me kekahi poe hui paha, no ka hooholo ana i mau mokumahu paa, a kupono hoi i ka hooholo ma ka moana, aole e emi ko lakou tona pakahi malalo o ka ehiku haneri tona, mawaena o Honolulu a me Kapalakiko, a no ia mea e ukuia ua mau kanaka la a poe hui paha i na dala aole e oi aku mamua o na dala he iwakaluakumamalima tausani, ma ka makahiki hookahi, no na makahiki elua, aka, aole no e hookoia ia ano olelo aelike me ka ae pu ole mai o ke Alii ka Moi ma ka Aha Kukamalu, a ma ia olelo aelike e hooponoponoia no malalo o na uku hoopai kupono, e holo mau aole e emi iho malalo o ka holo hookahi ana iloko o na la he iwakaluakumamakahiki, mai kela a me keia awa ku o ke ala holo, o ka holo aole no e oi aku mamua o na la umikumamalua mai kahi awa aka a i kekahi, a o ka uku holo no ka papa akahi, aole no e oi aku mamua o na dala he kanahikukumamalima no kela a me keia ohua pakahi, a o na uku ukana maluna o na ukana e hooili mau ana mai kekahi awa a i kekahi awa, aole e oi aku mamua o na dala econo no ke tona hookahi, a me clima hapa haneri uku kaulele, a o na uku ukana maluna o na dala maoli aole e oi aku mamua o ka hapalua keneta no ke dala hookahi, a e lawe mai i na eke leta mai Kapalakiko mai me ka uku ole o ke Aupuni Hawaii, a o ka Oihana Leta paha.

PAUKU 2. I mea e hookoia ai na mea i oleloia iloko o keia Kanawai, ke haawia nei ka mana i ka Kuhina Waiwai, me ka ae pu mai o ke Alii ka Moi ma ka Aha Kukamalu, e hoopuka aka i kela a me keia manawa, i na palapala hoopaa o keia Aupuni, e like ka nui o na dala o kela mau palapala hoopaa pakahi i manaoia he kupono, me ka uku panee pu, aole e oi aku mamua o na keneta eiwa no ke dala hookahi, no ka makahiki hookahi, a e hookaaia ia ukupanee i kela a me keia hapalua makahiki. Ka nui o na dala maloko oia mau palapala hoopaa, aole e oi aku mamua o na dala he kanalima tausani. E kakau inoa ia no ua mau palapala hoopaa la e ke Kuhina Waiwai a me ke Luna Buke Helu Aupuni, a e maheleia i elimano, i umi tausani dala ma kela a me keia ano, a e hookaaia ka mahele mua iloko o na makahiki elimano, a he elimano makahiki mawaena o ka hookaa ana o kela a me keia mahole.

Aponoia i keia la 22 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLILOI A I KA PAUKU 780 O KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i ahoakoa iloko o ka Ahaolelo Kanakanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololia a ma keia ua hoololia no ka Pauku 780 o ke Kanawai Kivila ma ke kapae ana i ka huaolelo "eno" ma ka lalani ewalu, a e hookomo ma kona wahi i ka huaolelo "chiku," a me ke kapae ana i ka huaolelo "hookahi" ma ka lalani umi, a e hookomo ma kona wahi i ka huaolelo "elua," a penei e heluheluia'i ua pauku la :

"PAUKU 780. Penei ka nui o ka Poeikohoia e na makaaina'a iloko o ka Ahaolelo.

No ka mokupuni o Hawaii, ewalu, penei : hookahi no ka Apana o Kona Akau, mai Keahualono a hiki i Puuohau, e hookomo ana ia mau wahi iloko.

Hookahi no ka Apana o Kona Hema, mai Puuohau a hiki aku a e hookomo ana ia Kaheawai.

Hookahi no ka Apana o Kau.

Hookahi no ka Apana o Puna.

Elua no ka Apana o Hilo.

Hookahi no ka Apana o Hamakua.

Hookahi no ka Apana o Kohala.

No ka Mokupuni o Maui, eliku, penei : elua no ka Apana i komo o Lahaina, Olowalu, Ukumehame a me Kahoolawe.

Hookahi no ka Apana i komo o Kahakuloa a me Kaanapali.

Elua no ka Apana mai Waihee a hiki aku i Honuaula, a e hookomo ana ia mau wahi iloko.

Hookahi no ka Apana mai Kahikinui a hiki aku i Koolau, e hookomo ana ia mau wahi.

Hookabi no ka Apana mai Hamakua a hiki aku i Kula, a e hookomo ana ia mau wahi.

Elua no ka Apana i komo na Mckupuni o Molokai a me Lanai.

No ka Mokupuni o Oahu, ewalu, penei : cha no ka Apana o Honolulu, mai Maunalua a hiki aku i Moanalua, e hookomo ana ia mau wahi iloko.

Hookahi no ka Apana o Ewa a me Waianae.

Hookahi no ka Apana o Waialua.

Hookahi no ka Apana o Koolauloa.

Hookahi no ka Apana o Koolaupoko.

No ka Mokupuni o Kauai, ekolu, penei : hookahi no ka Apana o Waimea, mai Nualolo a hiki aku i Hanapepe, e hookomo ana ia mau wahi a me ka Mokupuni o Niihau.

Hookahi no ka Apana o Puna, mai Wahiawa a hiki aku i Wailua, a e hookomo ana ia mau wahi.

Hookahi no ka Apana o Hanalei, mai Kapaa a hiki aku i Awawapuhi.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hoo-lahaia ana.

Aponoia i keia la 22 o Iune, M. H. 1868.

КАМЕНАМЕНА Р.

HE KANAWAI

E HOAKEA ANA I NA MANA O KA BURU O NA EEMOKU MAI NA AINA E MAI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni :

PAUKU 1. Na ke Kuhina Kalaaina me ke kokua pu ana mai o ke Komite o ka Aha Kukamalu, oia hoi ka Papa Eemoku, iloko o ka manawa kokeke e hiki ai mahope iho o ka hooholo ana o keia Kanawai e hoomaopopo a e hoike mai, i mea e aponoia mai ai e ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, i mau rula i manao ia he mea pono e hooponopono ai i na Eemoku i lawe ia mai, a e lawe ia mai ana paha ma keia hope aku mamuli o ka ae ia ana aku o ka Buro o na Eemoku a olelo aelike paha me ke Kuhina Kalaaina.

PAUKU 2. O na rula a pau i hooholoia e ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, i kela a me keia manawa, mamuli o na olelo o keia Kanawai, e hoohui ia mau mea me na olelo hooholo o ka Moi iloko o ka Aha Kukamalu, a e hoolahaia maloko o kekahi nupepe i paia ma Honolulu.

PAUKU 3. Maloko oia mau olelo hooholo e hoakakaia ka uku hoopai no ka haki ana o ia olelo hooholo ; a ua manaoia ua like ia mau olelo hooholo me ke kanawai o ka aina ; a na na Aha Hookolokolo e hooko pela.

PAUKU 4. Ua kauohaia na Makai a me na Lunakanawai Hoomalu me na Lunakanawai Apana e hooko i na rula i hooholoia a i hoolahaia e like me ka Pauku 1 me 2 o keia Kanawai.

PAUKU 5. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku i hooholoia'i.

Aponoia i keia la 23 o Iune, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E KAU PALENA ANA I KA MANAWA E HIKI AI I NA MEA I AIEIA, KE HOIKE MAI I KO LAKOU KOI I KA WAIWAI O KEKAHI MEA I MAKE, A E HOOMAKA I KA HOOPU INA I HOOLEIA KO LAKOU KOI; A E HOOLOLI ANA I KA PAUKU 1247 O KE KANAWAI KIVILA.

E hookoloia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanicai o ke Aupuni:

PAUKU 1. Ina e hookohuia kekahi i Luna Hooponopono Waiwai, a i mea Hooko Palapala Kauoha paha, alaila e hoolaha oia ma na nupepa e hoolaha ia nei ma ke Kulanakauhale o Honolulu, e like ka loihi o ka manawa me ka manao o ka Aha, aole nac e emi malalo o ka hoolaha pakahi ana ma ka pule hookahi no na pule cha, i olelo hoolaha no na mea i aieia a pau o ka mea i make, e hoike mai i ko lakou koi i hooiaio ponoia a me na palapala e maopopo ai ko lakou pono, a me na koi pu i moraki ia ma ka waiwai paa, imua ona ma kona hale noho a ma kona hale hana paha iloko o na malama cono mahope iho o ka hoolaha mua ana. A ina aole e hoikeia mai na koi o ia ano iloko o na malama cono mahope iho o ka hoolaha mua ana, a i ole ia, iloko o na malama cono mahope iho o ka la i kupono i ka hookaa, alaila e hooliloia keia mau koi i mea ole. Aole no e hiki i na Luna Hooponopono Waiwai a me na mea Hooko Palapala Kauoha ke hookaa i keia mau koi.

PAUKU 2. Ina ua kupono ke koi, alaila e kakau ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha paha i kona ae maluna ; a na ka mea koi e lawe kokeia imua o ka Lunakanawai nana e hana nei i keia waiwai ; a ina e loaa mai kona ae, alaila, e uku pan loaia a uku hapaia paha ia koi e ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha, noloko mai o na loaa o ka waiwai i hooponoponoia.

PAUKU 3. Ina e hooleia ke koi e ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha paha, a i ole ia,

e ka Lunakanawai paha, alaila e hoopiiia ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha paha, iloko o na malama elua mai ka la o kona hooleia ana, a i ole ia iloko o na malama elua mai ka la aku i kupono ai ka hookaa ana, a i ole alaila ua hoole mau loa ia.

PAUKU 4. Aole no e kū i ke Kanawai ke ae i kekahi koi i hooleia e ke Kanawai e kau palena ana i na hoopii kivila.

PAUKU 5. E hoololiia, a ma keia ua hoololoia ka Pauku 1247 o ke Kanawai Kivila, ma ka hookui ana mahope iloh o ka huaoeleso "hooilina" ma ka lalani 4 i keia mau huaoeleso, "Koe nae na hoopii no na koi i hooleia e ka Luna Hooponopono Waiwai, a o ka mea Hooko Palapala Kauoha a Lunakanawai paha," e like me ka olelo o ka Pauku 3 o keia Kanawai.

PAUKU 6. E lilo keia i Kanawai mai kona la i hooholoia ai. Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKAPU AI I KE A ANA O KA BIPI IWAINA O KE KULANAKAUHALE O HONOLULU
ILOKO O KAHU MAU HORA.

*E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaoeleso o ko Hawaii Pue
Aine, i akodkoia iloko o ka Ahaoeleso Kaukanawai o ke Aupuni:*

PAUKU 1. Ma keia, ua hookapu loa ia ke a ana o na bipi iwaeina a iloko o na alanui o ke Kulanakauhale o Honolulu maloko ae o ka palena o ka hapaha mile hookahi mai ke kihi ae o Alanui Nuuanu, kahi e moku ana i ke Alanui Moi, ke ole e hoopaa a e malama ponoia, i ole e pilikia ai ka lehulehu. No ke kue i keia, e hiki no ke hoopai i ka uku hoopai e like ka nui me umi dala no kela me keia poo bipi e ho-aia ana pela, a e hoopii ia no imua o ka Lunakanawai Hoomaluh o Honolulu.

PAUKU 2. Aole no i manao ma keia Kanawai ua keakea ia ke a ana o na bipi mawaena o na hora umikumamakah i o ka po a me ka hora ewalu o kakahiaka ma na alanui a malalo iloh o na rula hooponopono i kau ia ma kela a me keia manawa e ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 3. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOPAU AI I KA PAUKU 58 O KE KE KANAWAI KIVILA.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoopauia, a ma keia ua hoopauia ka Pauku 58 o ke Kanawai Kivila.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hooholoia ana.

Aponoia i keia la 23 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOLOLI ANA I KE KANAWAI E HOOPAU AI KA MOKUNA IO O KE KANAWAI KIVILA, A E HOOPONOPONO AI KA OHIANA AOPALAPALA O KE AUPUNI.

E hooholoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. E hoololia a ma keia ua hoololia keia Kanawai ma ka hookomo ana mahope iho o ka Pauku 21, i mau Pauku hou elua, 21 a a me 21 b, penei :

PAUKU 21 A. O na Kumukula o na Kula Aupuni a pau loa, kahi e hoonaauaoia'i na keiki maoli o Hawaii nei, koe na Kula Wae, ua kauohaia lakou e kakau i mooimoa pololei o na haumana iloko o na kula o lakou ; a maloko oia mooinoea e kakauia na inoa. Ke ano keikikane a kaikamahine paha, ka nui o na makahiki a me kahi e noho ai o na haumana. Aole no e hiki i kekahi kumu o kekahi kula maoli ke hookuu i kekahi haumana malalo o na makahiki umikumamalima i kakauia ma ka mooinoea o kana kula e like me ka olelo maluna, mai loko mai o kona kula, i mea e hiki ai i ua haumana la ke komo ma kekahi kula e ae, aia wale no a ae mai ma ka palapala na makua a kahu paha o na haumana la ; a i ole ia ma ke noi ana o ka Luna Kula o ka Apana mamuli o na kumu kupono i hoikeia iaia. Ina e hookuuia kekahi haumana pela, alaila e haawi aku ke kumu i palapala i kakauinoia eia i ua haumana nei e hoike mai ana i ke ano o kona hookuuia ana.

PAUKU 21 B. Aole no e hiki i kekahi kumukula e ae i kekahi keiki malalo o na makahiki he umikumamalima, e hele

ana i kekahi kula e ae, e komo iloko o kona kula ke hoike ole mai ua keiki nei, a o kona makua a kahu paha, i ka palapala hookuu o ke kumu o kela kula kahi ana c hele ai mamua, e like me na olelo ma ka Pauku maluna ae. A o ke kumukula e hana me ke kue i na olelo o keia Pauku a me ka Pauku maluna ae e hoopaiia oia, ke ku ka hewa iaia imua o kekahi Lunalanawai Hoomalu a Apaia paha, i elima dala no ka hewa mua, a ina e ku hou ka hewa iaia e hoopaiia oia i umi dala a me ka hoopauia ana o kona noho ana ma kana Oihana, aia i ka manao o ka Alha.

PAUKU 2. E lilo keia i Kanawai mai ka la aku o kona hoo-holoia ana.

Aponoia i keia la 24 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

HE KANAWAI

E HOOKAAWALE ANA I NA HAAWINA DALA NO KE AUPUNI NO NA MAKANIKI ELUA E PAU ANA MA KA LA KANAKOLUKUMAMAKAHI O MARAKI, MAKANIKI HOOKAHI TAUSANI EWALU HANERI ME KANAHIKU.

E hoo-holoia e ka Moi a me ka Hale Ahaolelo o ko Hawaii Pae Aina, i akoakoa iloko o ka Ahaolelo Kaukanawai o ke Aupuni:

PAUKU 1. O na haawina dala mahope nei, i hiki aku ka huina i na dala Hookahi Miliona Eiwa Tausani Eono Haneri Kanalima me Kanaha Kumamalima Keneta, e haawia ia mau dala mailoko ae o na dala e waiho ana iloko o ka Waihona Dala o ke Aupuni, no na lilo o na makahiki elua, e hoomaka ana ma ka la mua o Aperila, 1868, a e pau ana ma ka la 31 o Maraki, 1870.

KO KA MOI PONO

Ko ka Moi dala ponoi me ka hanohano Moi.....	\$45,000 00
Puuku me ke Kakauolelo o ka Moi.....	5,000 00

\$50,000 00

NA HAAWINA HOOMAU

No ka Moiwahine Kalama.....	\$ 4,000 00
No ka Moiwahine Emma.....	12,000 00
No ka Mea Kiekis M. Kekuanaoa.....	8,000 00

\$24,000 00

NO KA AHAOLELO A ME KA AHA KUKAMALU.

Na lilo o ka Ahaolelo.....	\$15,000 00
Kakauolelo o ka Aha Kukamalu, \$5 no kela a me keia halawai ana.....	200 00
Kope ana i na Moolelo o ka Aha Kukamalu.....	600 00
Lako palapala a me na lilo e ac o ka Aha Kukamalu....	100 00
	<hr/>
	\$15,900 00

OIHANA KANAWAI.

No ka Lunakanawai Kickie.....	\$10,000 00
No ke Kokua Lunakanawai Mua o ka Aha Kickie.....	8,000 00
No ke Kokua Lunakanawai Elua o ka Aha Kickie.....	8,000 00
No ka Lunakanawai Kaapuni, Oahu.....	1,600 00
No ka Lunakanawai Kaapuni, Hawaii.....	3,600 00
Aka hoi, ina e lawe ka Lunakanawai Kaapuni o Hilo i ka oihana a me ka uku o ka Hope Kiaaina a me ko ke kakauolelo o ke Kiaaina, alaila aole no e loaa ia ia ka uku Lunakanawai.	
No ka Lunakanawai Kaapuni o Maui.....	2,400 00
Na lilo oia Lunakanawai no ka hele ana.....	200 00
No ka Lunakanawai Kaapuni o Kanai.....	2,000 00
Haawina ku i ka wa no Hon. L. Aneru.....	2,000 00
Haawina ku i ka wa no Hon. Ioane II.....	2,000 00
No ka Lunakanawai Hoomalu, Honolulu.....	4,000 00
" " " Lahaina.....	2,000 00
" " " Hilo.....	2,000 00
No ke Kakauolelo o ka Aha Kaapuni, apana 2.....	400 00
" " Mua o ka Aha Kaapuni, apana 3.....	300 00
" " Alua o ka Aha Kaapuni, apana 3.....	300 00
" " o ka Aha Kaapuni, apana 4.....	300 00
No ke Kakauolelo o ka Aha Kickie.....	4,000 00
No ka Hope Kakauolelo.....	2,400 00
No ka Mahele Olelo.....	2,000 00
Na lilo o ka Aha Kickie, me na lilo no na hoike ma na hihia karaima.....	2,000 00
Na lilo no ka Aha Kaapuni, apana 2, me na lilo no ka hele ana o ka Aha.....	1,200 00
Na lilo o ia ano no ka apana 3.....	1,500 00
Na lilo o ia ano no ka apana 4.....	600 00
Lako palapala, Aha Kickie me na Aha Kaapuni.....	500 00

Lako palapala, no na Aha Hoomalu me na Aha Apana..	500 00
No ke kuai ana i na Buke Kanawai.....	500 00
Uku o ka Lunakanawai Apana, Piwa, Hawaii.....	600 00
" " " Kau, Hawaii.....	600 00
" " " Kona A., Hawaii.....	600 00
" " " Kona II., Hawaii.....	600 00
" " " Kohala A., Hawaii.....	600 00
" " " Kohala II., Hawaii.....	600 00
" " " Hamakua, Hawaii.	600 00
" " " Wailuku, Maui.....	700 00
" " " Makawao, Maui.....	600 00
" " " Hana, Maui.	600 00
" " " Kaupo, Maui.....	600 00
" " " Lanai.	400 00
" " " Molokai.....	600 00
" " " Ewa ame Waianae, Oahu	600 00
" " " Waialua a me Koolauloa,	
Oahu.....	600 00
Uku o ka Lunakanawai Apana, Koolaupoko, Oahu.....	600 00
" " " Waimea, Kauai.....	600 00
" " " Koloa, Kauai.....	600 00
" " " Lihue, Kauai.....	600 00
" " " Hanalei a me Anahola,	
Kauai.....	700 00
	<hr/>
	\$76,300 00

OIHANA O KO NA AINA E, A ME KE KAU.

No ke Kuhina.....	\$10,000 00
No ke Kakauolelo.....	4,000 00
No ke Komisina o ka Moi ma Ladana.....	1,600 00
Lilo o na Agena ma na Aina e.....	2,000 00
Uku leta, pepa, me na lilo e ae.....	2,000 00
No na Elele ma na Aina e.....	5,000 00
No ka Oihana Koa.....	63,838 00
	<hr/>
	\$88,438 00

OIHANA KALAIAINA.

No ke Kuhina..... \$10,000 00
No ke Kakauolelo mua..... 4,000 00

No ke Kakauolelo alua.....	3,000 00
No ke Kiaaina o Oahu.....	3,600 00
" " Maui.....	3,600 00
" " Hawaii.....	2,000 00
" " Kauai.....	2,400 00
Hope Kiaaina o Hawaii.....	2,000 00
Kakauolelo o ke Kiaaina o Oahu.....	600 00
" " Maui.....	800 00
" " Hawaii.....	2,000 00
" " Kauai.....	600 00
Luna Leta Nui.....	5,000 00
Kakauolelo mua o ka Hale Leta Nui.....	2,400 00
" Alua " " ".....	832 00
Lawe Leta.....	5,500 00
No na Luna Leta ma Maui.....	1,000 00
" " Hawaii.....	800 00
" " Kauai.....	400 00
No na Luna Alamui.....	9,000 00
Kuai ana i na mea lako hana alanui.....	1,500 00
Uku poho no na alanui.....	2,000 00
Na alanui a me na alahaka ma Puna, Hawaii.....	1,000 00
" " Kau, Hawaii.....	2,000 00
" " Hamakua, Hawaii.....	6,000 00
Na alanui mai Kawaihae a i Waimea, Hawaii.....	4,000 00
Kela me keia lilo no Hawaii.....	5,000 00
Na alanui me na alahaka ma Lahaina, Maui.....	3,000 00
Na wahi e ae o Maui, na alahaka me na alanui.....	7,800 00
No na alanui me na alahaka ma ka Mokupuni o Oahu...	7,125 00
Ka wehe ana o ke alanui Kula, ma Honolulu.....	2,000 00
Hana ana i ke alanui Liliha.....	2,000 00
No na alanui me na alahaka ma ka Mokupuni o Kauai...	1,000 00
Kao ma ka muliwai o Waimea, Kauai.....	400 00
Alanui ma Kalaupapa, Molokai.....	500 00
No ke ana aina no ke Aupuni.....	3,000 00
No ke ana ana i ka pali o Nuuanu.....	100 00
Unuhiolelo me ka Maheleolelo.....	1,000 00
No ka Hale Alii.....	60,000 00
No ka Hale Iiina Alii.....	3,000 00
No ka uku o ka Luna Malama o ka Iiina Alii.....	600 00
Mau pahu hao hou no ke Aupuni.....	1,000 00
No ka Hale Leta Hou.....	9,000 00

No ka Hale Papaa e waiho aku ai i na mea pahupahu...	3,500 00
No ka hana hou ana i na Hale Aupuni.....	10,000 00
No ka hoolimalima ana oia mau hale.....	2,400 00
Na Elele.....	1,144 00
Hale hou e hoopaa i ka poc i hopuia ma ka halewai.....	1,800 00
Hale Hookolokolo me ka hale hoopaa lawehala ma Wai- mea, Hawaii.....	3,000 00
Hale hoopaa lawehala ma Koolaupoko, Oahu.....	800 00
Hale Aupuni ma Hilo.....	6,000 00
Hale Hookolokolo me ka hale hoopaa, ma Kau, Hawaii..	1,600 00
" " " " Makawao, Maui..	1,000 00
" " " " Molokai.....	1,600 00
" " " " Hanalei, Kauai..	1,600 00
Luna Halepaahao, Oahu.....	3,000 00
No ke ola o na lawehala.....	9,000 00
Paipalapala o ke Aupuni.....	12,000 00
Kuai ana i na Buke no ka Waihona Buke o ke Aupuni..	1,000 00
Na mea kaupauna me na mea ana no ka Oihana Kalaiaina.	250 00
Na lilo o ka Papa Ola.....	40,000 00
Na lilo no ka hale malama i na pupule.....	13,000 00
Kokua i ka Halemai Moi Wahine, a me ka haawi mana- walea i na Iaau.	10,000 00
Kokua i ka Mahiai a me ka hoopae lima hana (eemoku)..	30,000 00
Luna Wai, me ke Kakauolelo o ka Makeke.....	3,600 00
Na lilo o ka Oihana Wai.....	3,600 00
No ka hana ana i mau Kio Wai hou.....	20,000 00
Mau Uapo hou, me ka hana hou ana i na Uapo Pili Moku.	24,000 00
Uapo hou ma Nawiliwili, Kauai.....	500 00
No ka Eli ana i ke Awa o Honolulu.....	10,000 00
Kao hou no ke Kakia Pahu.....	1,500 00
Mokumahu Pele, na lilo o ka holoholo ana.....	11,000 00
Mokumahu Pele, hana hou ia'na.....	9,000 00
Pahu Iao no na Keena Kiaaina o Hawaii, Maui a me Kauai.....	1,200 00
Na Heleuma me na Mouo.....	4,000 00
No ka Awa Pae Moku ma Honomalino.....	750 00
No ka Uapo ma Koholalele.....	750 00
Awa Pae Waapa ma Hilo.....	1,500 00
Hale Kukui no ke Awa o Honolulu.....	3,500 00
Hale Kukui no ke Awa o Hilo.....	500 00
Na lilo oia hale, Honolulu.....	1,400 00

Na lilo oia hale, Hilo.....	400 00
Kukui Awa o Lahaina.....	500 00
Kukui Awa o Kawaihae.....	500 00
Oihana Kinaiahii, Honolulu.....	8,910 00
Kela lilo keia lilo o ka Oihana.....	1,500 00
	<hr/>
	\$443,361 00

OIHANA WAIWAI.

No ke Kuhina.....	\$10,000 00
No ka Luna Buke Helu.....	4,000 00
No ka Luna Dute Nui.....	6,000 00
Kakauolelo o ka Luna Dute.....	3,600 00
Kiai Oihana Dute.....	2,400 00
Luna Hale Papaa, Honolulu.....	2,400 00
Na kokua Kiai ma Honolulu me na Awa e ae.....	2,000 00
Na lilo e ae a me ka hoolimalima kakauolelo ku i ka wa ma ka Hale Dute.....	2,000 00
Luna Dute me ka Luna Awa ma Kawaihae.....	400 00
“ “ “ “ Kealakekna.....	200 00
Waapa Hale Dute.....	800 00
Uku o na Luna Helu (aole i oi aku maluna o ka elima hapa haneri).....	9,000 00
Uku o na Luna Auhau, (aole i oi aku maluna o ka elima hapa haneri).....	8,000 00
Dala Halemai Moiwahine, i manaoia.....	3,000 00
Bila Dala Aupuni e hookaaia ana.....	7,050 00
Ukupanee maluna o na Bila Dala Aie.....	25,841 00
Kokua ana i na Mokumaluh holoh pili aina.....	36,700 00
Uku makahiki i hookaa ole ia.....	562 50
Kela me keia lilo o ka Oihana.....	1,500 00
Ke koi a Iokewe.....	22 50
	<hr/>
	\$125,476 00

OIHANA O KA LOIO KUHINA.

No ka Loio Kuhina.....	\$10,000 00
Kakauolelo o ka Loio Kuhina.....	2,400 00
Na lilo no ka hele ana i kela wahi kela wahi, a me na lilo e ae o ka Oihana.....	1,000 00
No ka Hamuku o ke Aupuni.....	6,000 00

No ka Makai Nui o Hawaii.....	4,000 00
No ke Kakaolelo o ka Makai Nui o Hawaii.....	1,000 00
No ka Makai Nui o Maui.....	4,000 00
No ke Kakaolelo o ka Makai Nui o Maui.....	1,000 00
No ka Makai Nui o Kauai.....	2,000 00
Hopu ana i na Lawehala.....	3,000 00
Na Makai o Honolulu me na Makai o na wahi e ae ma ka Mokupuni o Oahu, me na Hope Makai Nui.....	37,680 00
Na Makai o Maui.....	7,644 45
“ “ Hawaii.....	9,816 00
“ “ Kauai.....	3,500 00
Kela lilo keia lilo o ka Oihana Makai.....	1,000 00
	<hr/>
	894,040 45

OIHANA HOONAAUAO.

No ke Kahukula Nui.....	84,000 00
No ke Kakaolelo.....	3,000 00
No ke kokua ana i na Kula ma ka olelo Hawaii me ka olelo Beretania, a ua komo malaila ke Kula nui o Lahainaluna.....	38,000 00
No na Kula Aupuni ma na apana kahi i nele i ke dala ole.	17,000 00
No ke pai ana i na Buke Kula.....	5,250 00
Lako palapala, kela a me keia lilo.....	600 00
Kula Hana Lima a me ka Hoopolohei.....	5,000 00
No ke kuai ana i ke kahua oia Kula.....	3,600 00
Kukulu ana i na Hale Kula Hou.....	6,200 00
No ka hoonoho Haumana ma Punahou.....	360 00
Ukuapanee o na dala Kula.....	5,125 00
No ke ao ana i na Keiki Hawaii ma ka Oihana Lapaau..	4,000 00
	<hr/>
	892,135 00

KA HOULUULU ANA.

No ka Moi.....	\$ 50,000 00
Haawina Hoomau.....	24,000 00
Ahaolelo me Aha Kukamalu.....	15,900 00
Oihana Kanawai.....	76,300 00
Oihana o ko na Aiva e, me ke Kaua.....	88,438 00
Oihana Kalaiaima.....	443,361 00

Oihana Waiwai.....	125,476 00
Oihana Loio Kuhina.....	94,040 45
Oihana Hoonaauao.....	92,135 00
	<hr/>
	\$1,009,650 45

PAUKU 2. E kau no ke Kuhina Waiwai ma ka aoao o na loaa o ka Bila Haawina o 1866 a me 1868 i na koena a pau i haawia ma ke Kanawai i aponoia ma ka la 16 o Julai, 1866, aole nae i ukuia a hiki i ka la 31 o Maraki, 1868, aole hoi i hoakakaia ma kahi e, a oia mau puu dala a pau, aole no e ukuia no na kumu i hooliloia'i mamua.

PAUKU 3. E hoomau aku ke Kuhina Waiwai i ka uku ana i na uku makahiki i oleloia ma keia Kanawai, ka uku o na Koa, a me ko na Makai, na lilo o ka Oihana Kinaiahia, a me ka Aha Kiekie, a me ko na Aha Kaapuni, na Bila Aie o ke Aupuni a me ka Uku Hoopanee ma ke Dala Kumupaa no na Kula e waiho ana iloko o ka Waihona, a hiki i ka la 30 o June, 1870, ke hooholo ole ia he Bila Haawina hou mamua ae oia la.

PAUKU 4. Aole loa e ku i ke Kanawai ke uku ke Kuhina Waiwai, aole hoi e ae e ukuia aku i kekahiai dala mailoko ae o ka Waihona no na kumu e ae, no na kumu wale no i hoakakaia ma keia Kanawai ; aka hoi, o na dala a pau i waihoia mai iloko o ka manawa pokole, a ua haawiaiaku no ia he palapala hoike aie, a me ka uku hoopanee ma ia dala e ukuia no i ka manawa i oleloia me ka haawina ole; aka, ina e puka mai ka Mai Luku, a o ke Kaua, a o ke Kauaia mai, a ke Kipi, a me na pilikia e ae o ka lehulehu, alaila e hiki no i ka Moi, iloko o ka Aha Kukamalu, ke haawi i na dala kupono no ia pilikia a e hoike ke Kuhina Waiwai i ka Ahaolelo e hiki mai ana no na dala a pau i ukuia mamuli o keia olelo.

PAUKU 5. Ua ku no i ke Kanawai, ina i pau e kekahiai haawina okoa iloko o kekahiai oihana, e hoolawa no ke poo o ua Oihana la i kela haawina noloko ae o ke koena o kekahiai haawina okoa e ae, iloko o ua oihana nei, ina he koena ; na ke poo o kela Oihana keia Oihana e hoike i ka Ahaolelo mahope iho, i ke dala i hooliloiai pela ; aka hoi, aole i aeia ma keia e hoolilo aku i na haawina no na hana hou ma kekahiai Apuna Kiaaina mawaho ae o ia Apuna.

PAUKU 6. He hiki ole i kekahī mea ia ia na Oihana Aupuni elua i hookaawaleia ka uku makahiki no ia mau Oihana, ke ohi i ka uku i oi aku mamua o ka uku o ka mea i oi o laua, ke hiki aku ka uku o kekahī o ia mau Oihana i ka elua tausani dala a oi ae paha no ka makahiki, a aole no e ukuia oia i kekahī uku e ae a uku i oi aku paha.

PAUKU 7. E lilo keia i Kanawai mai kona la e hooholoia'i.

Aponoia i keia la 24 o June, M. H. 1868.

KAMEHAMEHA R.

PAPA KUHIKUHI.

	AOAO.
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 999 o ke Kanawai Kivila. No na ala liibii a me na kuleana iloko o ka wai.....	7
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1183 o ke Kanawai Kivila. No ka hoopai i ka make.....	7
He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna 35 o ke Kanawai Kivila. No ka uku hoopanee.....	9
He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 422, 423 a me 425, o ke Kanawai Kivila. No ka hoailona pai o ke Aupuni.....	11
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 788 o ke Kanawai Kivila. No ke koho balota i na Lunamakaainana.....	29
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 893 o ke Kanawai Kivila. E hoakea ai i na mana o na Aha Hoomaluu.....	34
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 434 o ke Kanawai Kivila. No ke koina no ka hooiki kupa ana.....	38
He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 255 a me 256 o ke Kanawai Kivila. No na Palapala Sila Nui.....	43
He Kanawai e hoololi ai i na Pauku 118, 119 a me 120, o ke Kanawai Kivila. No na Lio Kea.....	46
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1323, o ke Kanawai Kivila. No ka hooki ana i ka mare—Mai Pake.....	49
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 780, o ke Kanawai Kivila. No ka nui o ka Poekohoia iloko o ka Ahaolelo.....	51
He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1247, o ke Kanawai Kivila. No ka waiwai o na mea i make.....	53
He Kanawai e hoopau ai i ka Pauku 58, o ke Kanawai Kivila. No na laikini hale kuai kilapai.....	55
He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna 38, Pauku 2, o ke Kanawai Hoopai Karaima. No ka poe aea a me ka poe haukac.....	8
He Kanawai e hoololi ai i ka Mokuna 21, Pauku 5, o ke Kanawai Hoopai Karaima. No ka lawe i ka waiwai aihue.....	38
A o na bipi iwaena o ke kulanakauhale o Honolulu.....	54
Aea—Ka hoopaa ana o ka poe aea a me ka poe haukac.....	8
Aha Hoookolokolo—Hoololi i ka manawa o ke Kau Hookolokolo o ka Aha Hookolokolo Kaapuni Apana 4.....	3
Aha Hookolokolo Hoomaluu—E hoakea ana i na mana o na Aha Hoomaluu.....	34
Aha Hookolokolo—Ka hoopanee ana o na Aha Hookolokolo ina e hiki ole mai ka Lunakanawai Peresidena.....	4

Aha Hookolokolo—Kau Hookolokolo hou no ka Aha Hookolokolo Kaapuni Apana 3	5
Aha Hookolokolo Kiekie—E hoakea ana i ka mana o ka Aha Kiekie	10
Aha Hookolokolo—No na papa hoike o na hana i hanaia ma na Aha Hookolokolo	5
Aina e—E kokua ana i na poe ma na aina e mai	22
Aina Moi—E haawi ana i na Komisina ka mana e hoolilo i kekahi Apana aina Moi ma Wailuku	22
Ala Liilii—No ka hoopii ma na hihia o na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai	7
Ala Liilii—No na Komisina o ala liilii	28
Alekohola—Na ka Luna Dute Nui e ae aku	3
Aopalapala—No na keiki e hele ana i ke kula	55
Balota—No ke kuleana koho balota	15
Barratry—E hoopai ana i ka poc hewa ma ka Barratry	36
Bila Haawina no na makahiki 1868 a hiki i 1870	56
Bipi—E kuhikuhi ana kabi e hoopae ai i na bipi ma Honolulu ..	40
Bipi—no ke a ana o na bipi iwaena o ke kulanakauthale o Honolulu ..	54
Buro—E hoakea ana i na mana o ka buro eemoku mai na aina e mai	52
Dute ole—E hookomo mai i ke keleawe kapili moku me ka dute ole	36
Dute ole—E hookomo mai i kekahimau mea hooluu ili me ka dute ole	37
Eemoku—No ka lawe ana i na ohua eemoku mawaena o keia mau Mokupuni	45
Eemoku—E hoakea ana i na mana o ka buro eemoku mai na aina e mai	52
Haawina—Bila Haawina no na makahiki 1868 a hiki i 1870	56
Haku—Olelo Aelike mawaena o na haku a me na kauwa	42
Hale Kukui—No ka dute kokua hale kukui	20
Hale Lole Bip—No na wahi e ku ai na hale lole bipi	27
Haukae—No ka hoopaa ana i ka poc aea a me ka poc haukae ..	8
Haumana—No ka hoolikoia ana o na haumana i na buke etc e na makua a me na kahu	30
Hihia—No ka hoopii ma na hihia o na ala liilii a me na kuleana iloko o ka wai	7
Hooiae Dala—He Kanawai e hiki ai ke hooiae dala	39
Hoailona Pai—No ka Luna Malama i ka Hoailona Pai o ke Au-puni	11
Hoakea—Ka hoakea ana o ka mana o ka Aha Kiekie	10
Hoakea—Ka hoakea ana o ka mana o na Aha Hoomialu	34
Holoholo Moku—No ka malu pono ana o ka holoholo moku pili aina	6
Holoholona—No ka hoomalu ana i na holoholona holo wale	41
Holoholona—No ka hele ana o na holoholona maluna o na uapo ..	25
Hooiki—Mana hooiki o na Kiaaina	37
Hooiki—No ke koina no ka hooiki kupa ana	38
Hoohiikala ana i ke Kuhina Waiwai	28

Hooiaio ana o na palapala hoolilo.....	37
Hooki mare no ka Mai Pake.....	49
Hooluu Pi—E hookomo ana i kekahi mau mea hooluu ili me ke dute ole.....	37
Hoopae Bip—No ka hoopae ana i na bipi ma Honolulu.....	40
Hoopai—No ka hoopai ana i ka make.....	7
Hoopanee—No ka hoopanee ana o na Aha Hookolokolo.....	4
Hoopanee—No ka uku hoopanee.....	9
Hoomalu—Hoololi o ka Hooponopono ana o ka Oihana Hoomalu.....	10
Hoomalu ana o na holoholona holo wale.....	41
Hoomalu ana o ke ola a me ka waiwai mai da poino ana i na mea ano pahupahu.....	12
Hoonaauao—Ka hoolako ana i na haumana i na buke etc.....	30
Hoonaauao—Moo inoa o na keiki e hele ana i na kula Aupuni.....	55
Hope Luna Makai Kikekie o ke Aupuni.....	20
Hopu—Kokua i ka hooko ana i na palapala hopu.....	21
Kaa—No ka hele ana o na kaa maluna o na uapo.....	25
Kahuna Lapaau Maoli—He Kanawai e hoonoho ai i Papa Ola Hawaii.....	23
Kanawai—Ka hoolui a e pai ana o na Kanawai Hoopai Karaima.....	35
Karaima—Ka hoolui a e pai ana o na Kanawai Hoopai Karaima.....	35
Kauwa—Olelo Aelike mawaena o na haku a me na kauwa.....	42
Keleawe Kapili Moku—Ka hookomo ana me ke dute ole.....	36
Kiaaina—Mana hooiki o na Kiaaina.....	37
Kilauea—Ka holo ana o ka Moi Hawaii maluna o Kilauea.....	8
Koho Balota—No ke kuleana koho balota.....	15
Koho Balota—No na wahi koho balota.....	29
Koi i ka Waiwai—No na koi i ka waiwai o kekahi mea i make.....	53
Koina no ka hooiki kupa ana.....	38
Komisina Aina Moi—Mana hoolilo i kekahi apana ma Wailuku.....	22
Komisina Ala Liili.....	28
Komisina Palena Aina.....	31
Kokua Mokumabu holo moana.....	49
Kuai ana i ka laau make.....	26
Kuhina Waiwai—Hooihuikala i ke Kuhina Waiwai.....	28
Kuleana iloko o ka Wai—No ka hoopii ana ma na hihia o na ala liili a me na kuleana iloko o ka wai.....	7
Kumukanawai—Hoololi o ke Kumukanawai.....	9
Laau Make—He Kanawai no ke kuai ana i na laau make.....	26
Lako buke o na haumana ma na kula Aupuni.....	30
Laikini—ole a me kuai bipi.....	42
Laikini—hale kuai kihapai.....	55
Lio Kea—No na Luna Nana Lio Kea—Laikini Lio Kea.....	46
Loio Kuhina—Ka hooponopono o ka oihana hoomalu a me na luna hooko e hoihoiia i ka Loio Kuhina.....	10
Lole ana—Laikini no ka lole ana a me ke kuai ana i ka bipi.....	42
Lole Bip—No na wahi e ku ai na hale lole bipi.....	27
Luna Dute Nui—E ae aku i ka Alekohola.....	3
Luna Hooko a me ka oihana hoomalu—Na ka Loio Kuhina e hooponopono.....	10

Luna Makaainana—No ke koho balota ana i na Luna Makaainana.....	15
Luna Makaainana—No ka uku o na Luna Makaainana.....	26
Luna Makaainana—No na wahi koho balota, no ke koho ana i na Luna Makaainana.....	29
Luna Makai Kiekie—Hope Luna Makai o ke Aupuni.....	20
Luna Malama i ka Hoailona Pai o ke Aupuni.....	11
Luna Nana Lio Kea.....	46
Mai Pake—No ka hooki mare mammuli o ka Mai Pake.....	49
Make—No ka hoopai ana i ka make.....	7
Mana hooiki o na Kiaaina.....	37
Mokumahu holo moana—No ke kokua ana i na mokumahu holo moana.....	49
Mokumahu holo Pili Aina—No ke kokua ana i na mokumahu holo Pili Aina.....	48
Moku holo pili aina—E malu pono ai ka holoholo ana.....	6
Ohe Wai o Honolulu—He Kanawai e pono ai na Ohe Wai o Honolulu.....	24
Ohua Eemoku mawaena o keia mau Mokupuni.....	45
Oihana Aopalapala—Lako buke o na haumana.....	30
Oihana Aopalapala—Moo inoa o na haumana.....	55
Oihana Hoomalu—Ka hoihoi ia'na o ka Oihana Hoomalu i ka Loio Kuhina.....	10
Olelo Aelike mawaena o na haku a me na kauwa.....	42
Olelo Hooholo no na lilo o ka holo ana o ka Moi i Hawaii.....	8
Pahupahu—He Kanawai e malu ai ke Ola a me ka Waiwai.....	12
Palena Aina—No ka hooponopono ana i na palena aina.....	31
Palapala Hoolilo—Ka hooiaio ana.....	37
Palapala Hopu—Ka hooko ana.....	21
Palapala Sila Nui no na mea i hanaia me ke akamai.....	43
Papa Hoike o na hana i hanaia ma na Aha Hookolokolo.....	5
Papa Ola Hawaii.....	23
Poeikohoia—Hoololi o ke Kumukakanawai.....	9
Poeikohoia—Ka nui o ka Poeikohoia iloko o ka Ahaolelo.....	51
Poe ma na aina e mai.....	22
Sila Nui—No na mea i hanaia me ke akamai.....	43
Uapo—No ka hele ana o na holoholona a me na kaa maluna.....	25
Uku hoopanee.....	9
Uku o ka Poeikohoia.....	26
Uku o ka Poeikohoia.....	9
Uku o ka hoopaa ola—No na wahine mare na pomaikai.....	41
Wahine mare—Na pomaikai o ka hoopaa ola.....	41
Waiwai aihue—Ka hoopai ana o na mea i la we i ka waiwai aihue.	38
Waiwai—No ka hooponopono i ka waiwai o na mea make.....	53